СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 28-го КВІТНЯ 1951. No. 99. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 28, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

Пантелеймон Ковалів

Дві ідеї рівности

Чи є в світі рівність? Ні, немає. Природа не знає рівности. Немає в світі такої речі, що була б подібна до іншої. Навіть найбільш споріднені речі відрізняються одна від одної, мають свої властиві тільки їм риси.

Мільйони, сотні мільйонів людей заселяють землю. Але ми не знайдемо ні одного випадку абсолютної рівности. І не тільки щодо зовнішньої форми тіла, кольору обличчя, волосся тощо, але й щодо духових властивостей. Панує закон нерівности, зокрема нерівности сил. „Природа не тільки не знає рівности, але й виявляє найбільшу жорстокість: вона не знає компромісів і при зустрічі між собою двох сил вимагає, щоб сильніша знищила слабшу" (Проф. Є. Онацький. В погоні за ідеалом рівности. Наш Клич, 1949, ч. 48.).

Таку ідею нерівности сил у свій час Аристотель приписував і людям. Мовляв, нерівність між людьми натуральна річ: як у природі немає рівности, так немає рівности і серед людей. Це до певної міри так з цим можна погодитися тільки в тій частині, де можна говорити про суто природні особливості людини, що не залежать від її волі. Може бути нерівність у здібностях, у вдачі та в інших проявах людської істоти, що заложені в ній самою природою.

Але, з другого боку, людина може й не підлягати цілком законам природи, законам нерівности, бо вона має свою власну волю, має свободу волі, що її не мають інші живі сили природи. В силу цього людина й відповідає у своїх діях перед тим, хто цю свободу їй дав, перед своїм Творцем.

Людина носить образ Божий, має найвищий від Бога дар — свободу волі. Тому від неї самої залежить регулювати своє життя так, щоб не було нерівности, ... до гноблення слабших сильнішими. Вона відповідає за свій соціяльний устрій насамперед.

Це перша ідея рівности. За цю ідею людство веде відвічну боротьбу і ніяк не може її здійснити. Триває й нині ворожнеча, незгода, зверхність сильнішого над слабшим. Терплять неволю цілі народи. Теоретично ідея рівности виливалась у свій час у форму заклику до революційного повстання. Так робили французькі енциклопедисти, готуючи велику французьку революцію. Так робили і роблять комуністи, готуючи світову революцію. І що ж ми бачимо? Ідея рівности не тільки не здійснюється, а ще більше втрачає ґрунт. Нерівність нині приводить до жорстокости.

Так людство неспроможне само здійснити ідею рівности. Світ у злі лежить. На допомогу конче мусить прийти друга ідея рівности, що її близько двох тисяч років тому принесло християнство. Християнська ідея рівности своєю божественною силою перевищує людську ідею рівности, що, не маючи ґрунту для свого здійснення, фактично перетворюється в ідею нерівности.

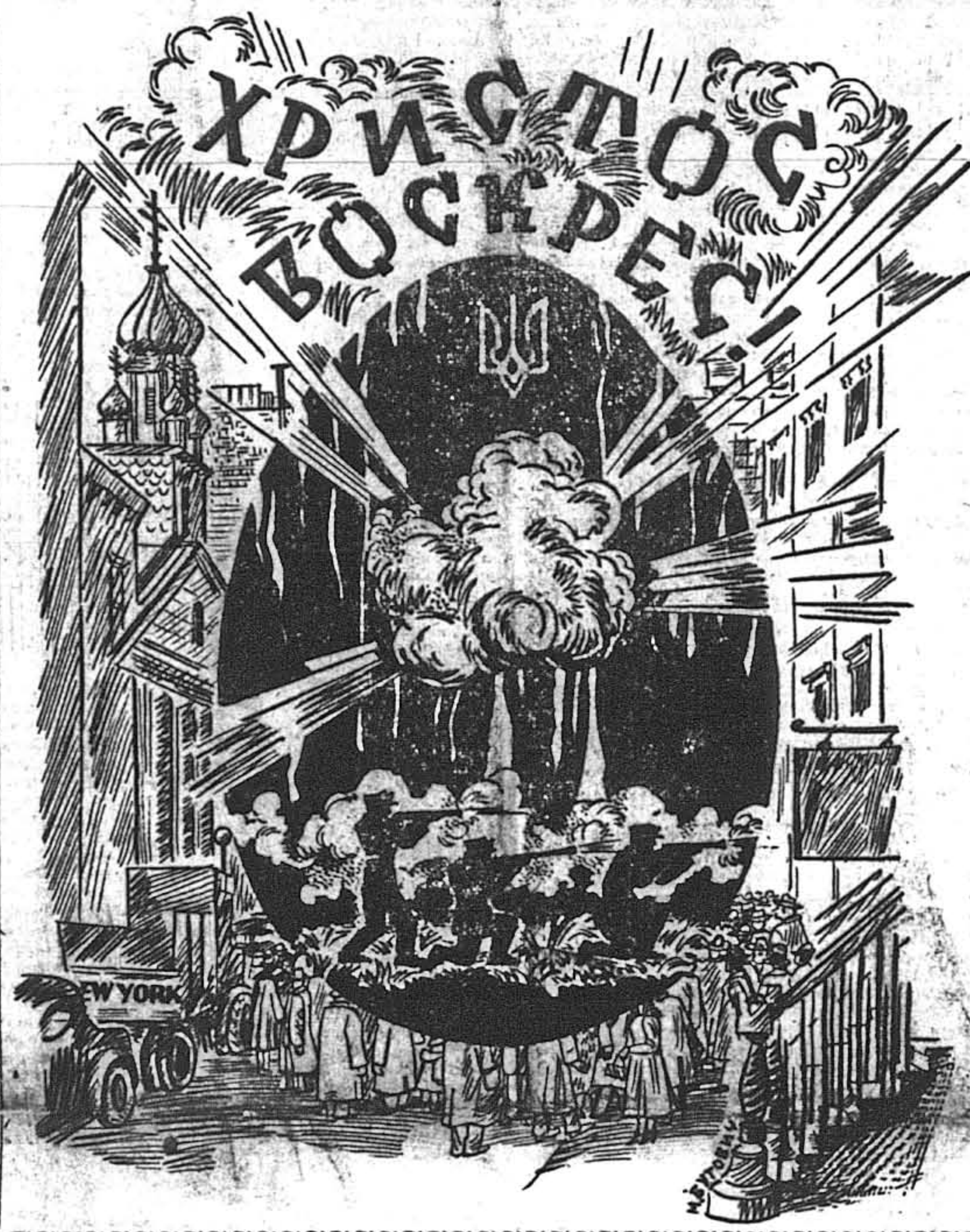
Християнська ідея рівности всіх перед Богом ніколи не може втратити свого значення. Вона не обмежена ні в часі, ані в просторі. — Християнство оголосило всьому світові, що всі рівні перед Богом, рівні в Бозі. Де є Бог, там є рівність. Де немає Бога, там немає рівности. Де є Бог, там „немає ні еліна, ні юдея, ні пана, ні раба", а є людина, що носить образ Божий. Христос прийшов на землю, щоб доповнити недосконалий закон людської рівности законом божеським, щоб виліковувати людську слабість, освятити грішну людську природу благодаттю Св. Духа.

У Своїх проповідях Христос звертав головну увагу на злі вчинки людей, бо саме злі вчинки породжують нерівність, породжують зло. — Важко було світові зрозуміти Христову науку. Світ не сприйняв навіть самої ідеї, що її проповідував Христос, і поставився навіть з ненавістю до свого Спасителя. Про цю ненависть свідчить сам Христос, промовляючи до Своїх учеників: „Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить; бо Я свідчу про нього, що діла його злі". (10, 13, 34.).

Ненависть до Спасителя дедалі зростає. Його судить синедріон і виносить присуд смерти. За що? За те, що Він проповідував світові правду і давав свідчення про Своє божественне посланництво заснувати царство Боже на землі, царство рівности й братерства! Христос спокійно приймає присуд смерти, бо так мало статися з волі Отця. Він добровільно йде на смерть, хоч як людина, міг цього уникнути. Але не міг Він цього уникнути як Бог, що має виконати призначену Йому Отцем місію. Ще перед тим, як Його мали схопити, Він відчув Своєю божественною інтуїцією, що правда на Його стороні, що світ уже переможений. Це Він стверджує словами, — звертаючись до Своїх учеників: „Будьте відважні: Я світ переміг". (Іо. 16, 33.).

Так, Христос переміг світ. Своєю смертю на хресті Він викупив людство з неволі гріха, а Своїм світлим Воскресінням Він переміг смерть, „смертю смерть подолав". Божественна ідея рівности знайшла остаточне завершення в акті Воскресіння. Перемога над смертю — це перемога добра над злом, рівности над нерівністю.

Звідси кінцевий наш висновок. — Тільки християнська ідея рівности може спасти світ від тієї катастрофи, що йому загрожує. Тільки віра в непереможну силу Христового Воскресіння може принести мир і спокій. Христос Воскрес! Воскресне правда і запанує рівність на землі! Христос Воскрес!

Б. Сивенко

В цей Великий День...

Воскресення Христа після важкого хресного шляху на Голготу, після завданих Богочоловікові фізичних і душевних страждань і мук, стало назавжди великим символом вічности життя, перериваного смертю лише для того, щоб оновитись і забуяти з новою силою. Смерть — лише частковий момент, умовна межа у вічному ланцюзі життєтворчости. Це дуже добре висловлено у великодньому гаслі християнського світу, що його повторюють-співають у всіх церквах Христової віри:

„Христос воскрес із мертвих,
Смертію смерть подолав!"

Цей великий закон воскресіння життя надихає вірою в кінцеве торжество, вірою в неминуче здійснення і наших життєтворчих національних ідеалів. Мусить встати правда, мусить воскреснути наша національна держава, що була в минулому, що за неї боровся і бореться наш народ! Незаперечним фактом життя є те, що живе багатовіковий народ український і живе в нім невмируща ідея своєї державности. Чи ж неясно після цього, що фізична чи практична смерть нашої національної державности — явище минуле, тимчасове?

Щоб скріпити в людській свідомості закон невмирущости життя, щоб утвердити його правду, Христос не завагався принести себе в жертву і цим дав на всі віки високий взірець жертвенности. Велика це була жертва, бо видав Христа ворогам на поталу ніхто інший як власний його учень, а найкращий і найвірніший — здавалося — його учень Петро тричі відрікся від свого Учителя.

І проте віра в людей і любов до них не згасла у Христа і не захитала Його рішення принести себе в жертву задля того, щоб світ, людство пізнало правду і світло віри.

Так народилося Християнство — велике вчення перемоги правди і життя на землі. Як і кожне велике вчення, в ході історії воно не раз тут і там було підриване явними і тайними ворогами. Та навіть поминаючи злі наміри людей, вже сама людська недосконалість нераз тут і там викривлювала великі принципи проповіді Христа. Нераз велику ідею Християнства — любов до ближнього і шукання правди, не боячись страждань і жертв — тьмарила людська заздрість, дрібний егоїзм, легкодушність і гонитва за земними втіхами.

Та після кожного суспільного струсу — в наслідок воєн, революцій, стихійних нещасть — людство з ще більшою силою пригадувало великі заповіді Христа і черпало в них віру і волю до дальшого життя і боротьби за краще майбутнє, ще з більшою силою намагалось утвердити в особистім і суспільнім житті основні принципи християнства.

Ніяке інше вчення не піднесло так високо пошану до людини, до її духової особистости, як саме християнство. Ніщо так не сприяло розкріпаченню людського духа, цієї подоби Божої, від створених людиною ж таки кайданів, як саме християнство.

На цих шляхах, визначених правдолюбним християнством — і наша правда, ПРАВДА ПОНЕВОЛЕНОГО НАРОДУ. Тільки ж не смісмо забувати понижчих слів Христа: „Шукайте — і знайдете. Стукайте — і вам відчинять". Це дуже важлива й актуальна тактична засада християнського вчення. Річ ясна, що в цих стислих реченнях сказано: не сподівайтесь, не ждіть, що перед вами самі розкриються двері до кращого життя, що хтось здогадуватиметься наперед про ваші прагнення і спішитиме їх задовольнити. Ні. Реальний світ збудований так, що все осягається лише напруженням волі, тривалими зусиллями. Сказано бо ще: „Віра без діл — мертва", тобто віра міцна ділами. Вони — людські діла і вчинки — становлять і вияв і міру людської віри. І коли ми хочемо в наші тривожні дні бути справжніми, щирими християнами, то мусимо посиленому наступові неправди і неволі протиставити активний спротив, активну, дійову оборону світу вільної людини. Бо не може бути правди там, де є неволя, де людину зведено на становище раба. І не сутні слова, а доцільні, організовані діла, помножені на всю нашу велику громаду, засвідчать перед світом велич нашої віри і будуть тим стуком, що відчинять замуровані тиранами двері нашої Батьківщини.

То ж будьмо щирими християнами! Очищуймо наші душі від намулу легкодухости і угодовства супроти неправди і тьми! Борімось проти зла і людського насильства, приспішуймо торжество правди і волі на землі, а насамперед на землі наших батьків! Щоб по всіх негодах і стражданнях настала РАДІСТЬ ВИЗВОЛЕННЯ, коли наша Батьківщина славитиме Христа явне і славно, без облуди і ярма!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Марія Овчаренко

ВЕЛИКОДНЄ

Чи всі, в кого душа не покрилась ще поволокою огірчення й байдужности, згадуєте інколи серед галасливої буденщини нашу провесну?.. Ці химерні дні з приморозками на світанках, з молодою прозеленню на придорожніх вербах, із синіми пролісками на узліссі?

Чи згадуєте суворі дні нашого великого посту із маєстатичною містерією „страстей" Великого Четверга і сповненої стражданням Великої П'ятниці?

Напевно у вашій уяві незатертим спогадом залишивсь цей урочистий настрій смутку й поваги: Совершилося...

Замовкли дзвони...

Замучений Син Божий спочив на плащениці сільської церкви.

Чола в покорі припадають до пилу церковної долівки.

„Претерпівий за нас страсти..."

Вибліділі від посту губи торкаються Христових ран...

„Ісусе, Христе, Сину Божий, — помилуй нас!"

Влимає над тетраподом лампадка і скапують гарячими слізьми свічки...

Чи ваша душа не тремтить ще тепер від згадки про один особливий ранок, коли на обрії підноситься оновлене сонце, а повітрям сколихує симфонія дзвонів, поєднана з величною мелодією гимну найбільшої радости!

Христос воскрес!

Могутня пісня вдаряє об склепіння, сколихує цілою церквою вирвавшись поза стіни, пливе зеленими нивами в голубі далі, щоб ритмом радости оперізати цілу вселенну...

Блистять осяяні обличчя, в очах тремтять сльози...

Він справді воскрес!

Не десь у далеких країнах, у віддалених століттями часах. Він воскрес у цій малій сільській церковці серед простих мужицьких душ. Він — воскрес між нами, в серці кожнього...

Ви напевно пригадуєте це неземне почуття у власній душі, що рада б цілий світ і всіх людей, як рідних братів пригорнути, тому що Він — воістину Воскрес!..

Але чи знов довершуватиметься містерія Страсного Тижня, коли людські хрести й людське горе зливаються з найбільшим стражданням?..

І чи знов, коли одного особливого ранку над обрієм підійметься оновлене сонце, заграють дзвони і тріюмфальна пісня Радости?..

Ні думкою не здумати, ні мислю не змислити...

...Десь займаються прозеленню придорожні верби... Десь осипаються сніговим квітом кущі тернини на польових межах... Десь над кучерявими озиминами пряде срібну пісню невтомний співак — жайворонок...

Може самітніми нивами проходила Скорбна Мати. Вона зупиниться під опущеним хрестом Розп'ятого.

Молода земля дихатиме пахощами перших квіток...

А на крилах вітру припливе згар пожарища... — обірваний дитячий крик... коротке ридання... хрипкий згук моторів...

Скорбна мати припаде до почорнілого хреста.

Його розпинають знову!..

В кожній хаті, в кожній родині, в душі кожного, по всій країні...

ПРЕЗИДЕНТ ДАЛЬШЕ ОБСТОЮЄ „ОБМЕЖЕНУ ВІЙНУ"

Вашингтон, 26 квітня. — На запити кореспондентів підчас пресової конференції президент Труман заявив, що ціль Об'єднаних Націй під теперішню пору остається та, що була, а саме, обмежити війну в Кореї. Він відчитав уступ зі своєї промови з 11 квітня, у якій він звільнив ген. Доґлеса МекАртура зі становища верховного командувача тому, що генерал обстоював політику, яка грозила викликанням війни з Совєтським Союзом, а опісля додав ще такий новий уступ: „Комуністична сторона мусить вибрати свій власний шлях діяння. Комуністичні володарі можуть підтримувати атаку проти нас. Вони можуть поширити діяльність, яка збільшить конфлікт. Від них залежить вибір і вони перебирають на себе жахливу відповідальність, яка прийде потім. Одначе комуністи можуть теж вибрати мирове наладнання, яке може призвести до загального відпруження на Далекому Сході. Рішення залежить від них, бо сили О.Н. будуть змагати до обмеження конфлікту, якщо це можливе".

Оця відповідь була водночас відповіддю на критику противників, наче б вони не знали, за що президент відправив ген. МекАртура. Крім того він пригадав, що на підставі закону МекАртур остається до смерти в активній службі, одначе, як довго він залишається на території Злучених Держав, президент не буде накладати на нього жадних обмежень у його рухах.

В АМЕРИЦІ

● Зміна стандартового („зимового") часу на літній, за дотеперішнім звичаєм приходить останньої неділі в місяцю квітню в багатьох стейтах. Треба посунути годинник на одну годину вперед, в другій годині по півночі з суботи на неділю 29. квітня, якщо радієві заповідачі пригадають це публіці у таких стейтах, де цю зміну заводять. Це важливе з уваги на заповіджені Великодні Богослуження.

● Ген. Доґлес Мек Артур виголосив у четвер промову в Шикаґо у приявності 50,000 осіб. Він домагався „позитивної, реалістичної" політики в Кореї, щоб застановити американські втрати на підставі сили. Перед промовою відбулася в місті парада на честь генерала, у якій взяло участь чотири мільйони людей.

● Фордова Фундація призначила 2,280,000 долярів на стипендії для учителів, які хочуть віддатися студіям для поступу в навчанні. Це причиниться до мобілізації учительських сил в каледжах та університетах.

В КОНҐРЕСІ ВНЕСЕНО РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

КОНҐРЕСМЕН КЕРСТОН ПРОПОНУЄ ФОРМАЛЬНО ЗМІНУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ДОПОМОГИ У ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ УКРАЇНСЬКОГО ТА ІНШИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

Вашингтон, 27. квітня. — Дня 17-го квітня конґресмен Керстен з Висконсин вніс в Палаті Репрезентантів формальну резолюцію, яка рекомендує активну американську політичну і матеріяльну допомогу у визвольних змаганнях українського та інших поневолених Москвою народів. Резолюцію передано під розгляд Конґресовому Комітетові Закордонних Справ. В ній, покликуючись на Американську Декларацію Незалежности та проголошені нею універсальні принципи про рівність всіх людей і їх незаперечне право на життя, волю і змагання до щастя, стверджується такі факти: комунізм, що підступом і зрадою дав в Росії владу в руки безпощадній злочинній меншости, окупував брутальною військовою аґресією вільні, демократичні республіки, українського, білоруського, вірменського, грузинського, азербайджанського та інших народів, а опісля балтійські та інші країни, що їх в резолюції називається поіменно. В усіх тих країнах насильством і терором вводиться комуно-російські порядки, — цілком нехтуючи волю автохтонних народів. В дальшому, в резолюції наводиться цілий ряд проймаючих грозою фактів большевицького окупантського терору в Україні та інших країнах, зокрема факти організованих голодів в Україні, масових чисток та всіх родів жахливого народовбивства та всебічної експлуатації людських і природних сил для цілей дальшого аґресивного імперіялізму. Стверджуючи, що всі ці народи, зокрема український, ведуть безупинну і героїчну боротьбу проти цього комуно-російського безправ'я ставляючи при цьому Українську Повстанську Армію як приклад і символ тої боротьби, конґресмен Керстен в своїй резолюції конкретно пропонує:

1. „Щоби Конґрес Злучених Держав потвердив історичну приязнь американського народу з поодинокими народами в Совєтському Союзі — мільйонами українців, білорусів, грузинів, литовців, лотишів, естонців та інших не-російських народів, з якими його зв'язують незчислені вузли крови" та спільні ідеї і змагання до волі та демократії.

2. Щоби Конґрес Злучених Держав „врочисто признав" спільність боротьби американського і поневолених Совєтами народів проти комуністичного імперіялізму;

3. Щоби Конґрес Злучених Держав „висловив непохитне становище американського народу, що неросійські народи в Совєтському Союзі мають право на самовизначення, включно з правом кожної нації встановлювати власні форми уряду".

В цьому розділі резолюція конґресмена Керстена прецизує ще десять окремих пунктів відносно виразного становища Конґресу Злучених Держав до всіх основних демократичних вольностей для поневолених Совєтами Народів, включно з правом „збройних сил обороняти законні інтереси українського, білоруського" та інших народів.

4. Щоби Конґрес Злучених Держав висловив свою тверду віру в швидке визволення українського та інших поневолених народів. На закінчення цеї резолюції сказано дослівно:

„В допомозі для по-можности якнайшвидшого звільнення тих наро-

(Закінчення на стор. 6-ій)

ВОРОГ В КОРЕЇ ТРАТИТЬ ПО ОДНІЙ ДИВІЗІЇ ДЕННО

АЛІЯНТИ ПОВІЛЬНО ПРОДОВЖУЮТЬ ПЛЯНОВИЙ ВІДСТУП НА ЗАХІДНОМУ ФРОНТІ. — ВОРОГ У ВІДДАЛЕННІ 11 МИЛЬ ВІД СЕУЛ. ПІДГОТОВКА ДО ОБОРОНИ НА РІЦІ ГАН.

Токіо, 27. квітня. — Довго підготовлюваний теперішній ворожий наступ в Кореї коштує комуністам втрату приблизно одної дивізії кожного дня, як аліянтська артилерія, танки і авіяція безупину засипають гранатами і бомбами ворожі лінії, що лава за лавою йдуть на певну смерть. Під напором цеї незчисленної людської маси, аліянтські війська повільно і пляново відступають на південь від 38-мої паралелі, на заздалегідь приготовані нові оборонні позиції. Ген. Джеймс А. Ван Фліт, що вчора несподівано відвідав один з фронтових командних постів, заявив кореспондентам, що аліянти могли б здержати червоний похід на північ від ріки Ган, отже теж перед Сеулом. Вміжчасі, найбільший напір ворога помітний на західному секторі фронту, де червоні передні сторожі підійшли на віддалення — приблизно 11 миль від Сеул. На цьому фронті тепер появилися відділи ворожої сибірської кінноти, — правдоподібно монголів на малих сибірських конях, завданням яких було б швидко використовувати кожний можливий пролом в аліянтських лініях. До найзапекліших боїв приходило вчора в околиці Мусан, де аліянтські відділи не тільки здержали ворожий наступ, але й цілим рядом протинаступів відкинули його назад, та знову зайняли втрачені раніше позиції. Теж на критичному центральному секторі фронту на захід від Капйонґ аліянтські війська мужньо, часто в рукопашних боях на гранати і багнети, вдержували свої лінії в обороні вітального шляху Чунчон-Сеул. За п'ять днів свого наступу, що кожного дня коштує їм тисячі втрат, червоні на найдальше на південь висуненому пункті є у віддаленні приблизно 20 миль від своїх позицій, з яких зачали наступ минулої неділі. В тому часі ворог втратив щонайменше 30,000 вояків. Ці втрати в щораз більших розмірах продовжуються.

В СВІТІ

● Комуно-чеський уряд повідомив, що шеф бюра пресового агенства Асошіейтед Прес в Празі, який безслідно пропав минулого понеділка, був заарештований чеською поліцією під закидом „протидержавної діяльности"

● Американський представник на конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі ствердив вчора, що „Совєтський Союз постійно допомагає політично і матеріяльно" — червоному аґресорові в Кореї.

● Федеральний уряд Західної Німеччини поробив цілий ряд дальших заходів для припинення підривної діяльности комуністичної п'ятої колони, забороняючи, між іншим, всі організовані комуністами збирання для піддержки „плебісциту проти ремілітаризації".

● Іранська парляментарна комісія рекомендувала урядові створити окрему комісію, яка негайно перебрала б власність Англо-Іранської Нафтової Компанії, націоналізуючи її.

● Совєтські окупаційні власті в Австрії прогнали зі своєї зони всіх кореспондентів, які на перехідному прикордонному пункті з Мадярщиною очікували приїзду Воґелера, — американського громадянина, що був засуджений на 15 років ув'язнення за „шпигунство" і тепер мав би бути звільнений „в обмін" за відповідні американські уступки червоним.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я Є ВОСКРЕСІННЯ...

В той день, коли американці святкували Великдень за новим календарем, помістив Ню Йорк Таймс „великодню" кореспонденцію з Москви. Вона обговорювала тільки одну справу: новий кремлівський плян боротьби з релігією. Кореспондент пише за совєтськими журналами, що почалася кампанія ширення атеїзму та посилення проти-релігійної пропаганди „научними" способами в дусі „марксизму-ленінізму". При цьому довідуємось, що в атеїстичній секції одної тільки московської столиці бере участь у цій кампанії около 70 „науковців", які мають боротися з „релігійними забобонами" та доказувати, що „комуністична мораль не дасться ніяк погодити з християнською мораллю", себто, що комуністична мораль вища. Цю безбожницьку кампанію почато якраз тоді, коли на Заході святкували Воскресіння, а на Сході готовились до нього.

Наче у відповідь на цей новий кремлівський похід проти релігії, тут, в Америці, благали на Великдень воскресшого Христа, щоб змилосердився над тими, що мучаться теж і ради Його під безбожницькими комуністичними режимами. Таке було в католицьких церквах, як і в протестантських. Проти армії безбожників, говорив кардинал Спелман, треба ставити армію, яка йде з Богом. Проти атеїзму, треба ставити релігію, але таку, яка всіх нас духово обновила б, на чесну путь навела і змагала до цього, щоб усім народам принести волю і справедливий лад. Таке духове відродження, говорив кардинал, повинно початись в першу чергу від Америки. Але навіть у цей день великої й загальної радости, продовжував він, смуток насувається, бо ж з вини атеїстичних режимів ллється навіть тепер, на сам Великдень, кров невинних американських хлопців в Кореї.

Ця кров у Кореї ллється і нині, а кров українців, що теж і там гинуть, є тільки каплиною у морі крови, яку вже пролив український нарід в боротьбі зі сатаною на Кремлі. Тому великодня радість обнялась у серцях американських українців з особливим смутком. Але якраз цей смуток повинен нас духово обновити і запалити до нових діл в куди більшій мірі, як до цього закликає кардинал Спелман американський нарід.

На латинський Великдень передавано через американське радіо народам, гнобленим комуністичними режимами, надію, що „червона зірка чортівського сталінізму" ніколи не переможе „білої зірки", що є символом безстрашної віри в Бога і Христове Воскресіння. Надіємося, що такий самий великодний привіт передасть „Голос Америки" на „наш Великдень" теж і на нашу Україну. Тим більше, що там, на Україні, московський атеїстичний режим цілком певно не переміг Того, що є правдивим Світлом. Це Світло світить там і нині і тільки Йому, а більш нікому поклоняються там наші рідні, так, як їх навчав найбільший геній Української Землі. Тому теж воскресший Христос є сьогодні не тільки між нами, що живемо на вільній американській землі; є Він і між нашими рідними на Україні й всюди де вони не були б. Усіх нас Він бачить, на усіх нас споглядає і усіх нас благословить як одну велику сім'ю. Але й усім пригадує, що тільки „Я є воскресіння" і що тільки з глибокою вірою в те воскресіння зможемо ми спільними силами відвалити той важкий камінь, яким привалено волю вірної Богові України.

ПЕРЕДУМОВИ ВЕЛИКОДНЯ

На деякий час перед Великоднем, на редакційний стіл пошта майже кожного дня кидала щось великоднє — статті, вірші, спогади, міркування... У них віддзеркалювалась та широка ґама почувань, що їх наш нарід зв'язує з цим великим роковим святом: радість зприводу Воскресіння, та журба, що не всім нам приходиться ним радіти. Тоді в думці мимоволі виринає запитання: чому? Чому світ і люди такі тупоумі, що прожили вже майже дві тисячі років від воскресіння найбільшої Істини і не потрапили всеціло її збагнути, в неї повірити і її прийняти? Чому тільки Голгота судилась українському народові? Чому доля великої частини людей і народів стоїть в такому різкому контрасті до великодньо-весняної природи?

Роздумуючи над цими „чому" — приходиться до висновку, що Великдень, Воскресіння, має свої передумови. Страсти? Так, але ці страсти, здається, вже давно сповнили чашу горя. Значить, мусять бути ще інші передумови.

Христова Церква поставила в передумову великодніх святкувань великодню сповідь. Кожний християнин в передвеликодньому часі повинен висповідатися, повинен пригадати собі і визнати всі свої більші і менші провини, жалувати їх і пообіцяти поправу та молитвою і добрими ділами спокутувати їх. — Це є передумовою християнського Великодня, передумовою великодньої радости, великоднього оновлення до дальших трудів і праці. Тільки людина без гріха, або зі спокутуваним гріхом є спроможна радіти повною і правдивою радістю розквітлої весняної природи, радістю Воскресіння.

Можливо, що така передумова Великодня допомогла б теж людським спільнотам, громадам, радіти радістю оновлення і через нього Воскресінням. Можливо, що коли б наша громада стала перед великим Сповідником, визнала всі свої прогріхи, вдарилася в груди і збудила в собі совершенний жаль та обіцяла поправитись, можливо тоді і у нас були б на Великдень тільки радість і вдовілля. А сповідатись було б у нас з чого! Якщо б ми провірили наше громадське поступування з усіми заповідями Божими і церковними, ми тоді, можливо, і пізнали б, чому нам так далеко до справжнього Великодня.

Ми насамперед мусіли б вдаритися в груди і признати, що в нас нема любови не тільки до ближнього, але й до рідного брата-українця, якщо він не з нашої партії. — Бо хіба це виявом любови можна б назвати, як впродовж минулого року тільки около 10,000 з нашої мільйонової американсько - української громади зложили заледви 100,000 долярів на Народний Фонд УККомітету, що має за ці гроші „робити політику", і давати ЗУАДКомітетові на рятунок скитальців, і допомагати українській визвольній боротьбі, українській культурі і взагалі всім ділянкам українського життя? Це в наших американсько-українських обставинах буде, правдоподібно, найбільший, по-церковному кажучи — смертельний гріх, бо він є майже проти всіх заповідей Божих та проти всіх потрібних до спасіння блаженств.

Таких і подібних гріхів у нас багато-багато більше. Ми знаємо і ми свідомі їх, ми, вся громада, часом навіть з них сповідаємось, але жадної поправи не видно. І тому ми пригадуємо їх на Великдень. Пригадуємо не на те, щоб зменшити нашу великодню радість, але навпаки, щоб збільшити її, якщо тільки наша громада винесе тверду постанову поправитись та виконати по своїй найкращій волі свою повинність перед Богом і людьми та зробити все можливе, щоби не стало врага і супостата, щоби розпорошились всі вороги Господніх законів, та щоби правда і воля були на землі. Тоді радість Воскресіння буде повна, бо буде для всіх.

Іван Кедрин

ДУМКИ НА ВЕЛИКДЕНЬ

І, знову у статтях української преси по цьому боці залізної завіси буде пристосовуватись вся чудова символіка Великодня до сумної української долі: Хресний шлях, що ним ступає український нарід, і Голгота, на котрій розпинають Україну її вороги, і чудо-чудес Христового воскресіння, як перемога правди над брехнею і перемога життя над смертю. І знову будемо читати в наших газетах та слухати патріотичних церковних проповідей, що з Христового Воскресіння треба черпати цілющу віру і що воскресіння української правди мусить прийти, як невідхильний Божий закон, сильніший за всі ворожі земні сили.

Скільки разів ми це все чули, скільки разів ми слухали гарних порівнань, скільки разів ми казали собі і нашим землякам: Христос Воскрес, воскресне й Україна! Проте ми говоримо це й слухаємо без враження банальности, без враження, що це фрази без змісту. Бо ці фрази мають зміст. І коли оце вже 1918-ий раз визнавці Христа урочисто святкують Його Голготу і Його Воскресіння, і коли вони святкуватимуть це велике свято по сам кінець світу, то це тому, що у тому святі скриті символи вічно живі, вічно актуальні, тісно зв'язані з переживаннями людей і народів і всього людства, як цілости. І не сталося це випадково, що коли на Заході принадливішою здається романтика вічно зеленої ялинки, чудо приходу на світ Месії у час найлютішої зими і тому більш урочисто святкують там (і в Америці) свято Різдва, то у нас, в Україні, найбільшим святом завжди був і є Великдень: весна, прокинення природи з льодового сну, радість всіх живучих створінь, приплив надій разом із припливом тепла. Шануючі себе поети не пишуть вже у Великодніх віршах про дзвони, бо віршів із дзвонами було вже забагато. Але народові ці дзвони ніколи не збудениють. І коли надійде час, що вони зможуть знову вільно і неспутано бити й проголошувати на вольній українській землі, що камінь відпав знад Гробу, то рік-річно, як довго існуватимуть Україна й український нарід, їхній гомін знаходитиме гомінкий відгук у всіх людських серцях, як сповіщення найбільшого свята.

І просимо не закидати українським журналістам, що вони повторюють, що вони пишуть рік-річно у святкові роковини Воскресіння більш-менш те саме. Бо ж їхнім обов'язком є не тільки займатись аналізою і синтезою суспільно-політичних явищ, стоятй на службі всіх здорових почнинів, пособляти всякій організації і передавати Читачам останні новини, але й користати з кожної нагоди, щоб скріплювати всенародню мораль, щоб додавати людям бадьорости, щоб піддержувати їх на дусі, особливо у час такої великої руїни, яку сьогодні переживає Україна. І котра нагода може бути кращою від днів Великодня?! Котра символіка більш радісна і більш підбадьорлива, як не ця із Страсного Тижня і Великодневої Утрені?! Людям треба слів розваги і відваги, як кані води, як дівчині щораз нового запевнення від її судженого, що він її любить. Така людська вдача і добре, що вона така. Бо що вартне було б життя без цілющих символів, без віри, без романтики, без традиційних обичаїв, надиханих любов'ю довгих-довгих поколінь!..

—0—

Великдень — з усіх свят свято найбільш безжурне. Зрозуміло: це ж свято найбільшої перемоги, яка тільки можлива, яка теж перемінила найбільший смуток у безмірну радість, у тріюмф. Але ж для українців в Україні і поза Україною сущих — так ще не є. Тимчасом у нас безжурности забагато. Знаємо, що найвищі американські державні достойники перестерігають американців, щоб вони не обманювали себе теперішнім спокоєм і добробутом та мировою тишою і щоб поважніше брали ситуацію, як її бере американський загал. Український загал хворіє тією самою хворобою, коли річ іде про українські справи. Українці вірять, що розвалиться Совєтський Союз і що на його руїнах повстане між іншими державами — передусім також Україна. Ця віра така глибока, що вона аж занадто затицькує всі турботливі думки, зв'язані з українською проблематикою та з українською майбутністю. Маємо враження, що протикомуністичний фронт Америки аж занадто вспокоює наших людей. Коли ми чуємо інколи думку: „українська справа властиво стала вже справою Америки, хоч вона до цього і не признається, бо ж кровний інтерес Америки лежить у зліквідуванні раз назавжди небезпеки російського імперіялізму", — то за цією думкою криється небезпека дальшої власної бездіяльности і безтурботности. Ми завжди вірили в якогось „вуйка" і сповивали себе оманами самопевности, коли — здавалося — знайшовся цей вуйко. Поринати з головою виключно лиш у містичну віру в перемогу правди це таксамо небезпечно, як обманювати себе надіями виключно на міжнародну ситуацію із її вуйками. Воно шкодить вічному критицизмові, який є поштовхом для політичної думки. Поглиблення української політичної думки у масах — це значить защеплення в українських масах свідомости всіх тих трудноців, які нас ще ждуть — навіть на випадок третьої світової війни і на випадок тодішнього невідхильного упадку Совєтів.

Добре є наприклад пригадати собі в день Великодня, як виглядав Христос, коли йшов на Голготу, і сказати собі, що насправді нема в нинішній українській ситуації місця для ніякої тромтрадрацької буфонади, для ніякого гороїжения, для закривання нашої дійсности серпанком бундючих фраз. Будьмо передусім дуже обережні з усіми цифрами. Ми колись обурювались на поляків, що вони нараховували себе на 30 і більше мільйонів. Як поквапно, необережно і неповажно звикли наші люди перекидуватись так-собі десятками мільйонів, коли мова про скількість українців! Чули ми заяви про сотні тисяч бійців в Україні, про мільйон з гаком українців в Америці. Це страшенне небезпечна пропагандивна зброя. Бо вона обосічна, викликуючи наче автоматично запит: „Ради Бога, коли вас 40 чи сорок п'ять мільйонів душ, то чому ви досі не маєте своєї держави всупереч усім ворогам?! І коли у вас мільйон душ в Злучених Державах, то як же пропорційно виглядає тут українська справа?! І коли ви маєте таку силу вже тепер в Україні, то навіщо ви турбуєтесь становищем якихсь там міністрів, що завжди признавали і будуть признавати довершені факти..."

—0—

Добре є пригадати собі на Великдень символічне значення декотрих тих традиційних прегарних обичаїв, які задержались в Україні по нинішній день. Чи люди цілуються з привітанням „Христос Воскрес" не тому, щоб доказати, що в в обличчі такої події нема місця на жадну ворожнечу і що Воскресіння матиме сутнє значення тільки тоді, коли настане між людьми любов?! У громадсько-політичному житті може дійсно нема місця для розчулених сентиментів, бо критерієм усіх політичних дій є розумова доцільність. І до золотого миру в українському громадянстві штовхає не слізливий сентименталізм земляків до земляків, а здоровий глузд залізної необхідности. Чи є ще сьогодні член будькотрої одної української політичної групи чи партії, який вірив би, що тільки його один табір — послугуючись щонайвище слухняними фахівцями — може впоратись з усіми труднощами української будуччини і зможе сам здвигнути та вдержати українську державу?! Коли б була така людина, то вона годилась би негайно до дому божевільних, а коли б був такий цілий табір, то він доказував би цим свою жалюгідну сліпоту і бездарність, всупереч найбільшому власному галасові. Ми такі бідні, що навіть при повному з'єднанні ще будемо бідними. Ми ще тоді будемо тужити за новітніми варягами, які прийшли б і помогли нам вчинити порядок у схаотизованій війнами і ворогами українській землі. І коли воскресне українська правда, то тодішня ситуація і тодішня проблематика буде така, що всі нинішні спори й амбіції видадуться безглуздям.

Може настане ще таке чудо чудес у всіх українських умах, що вони зрозуміють цю простеньку правду.

Михайло Островерха

НА МИТЬ ОДНУ!..

...Душу від суєтного гамору віддхиліть, дайте їй віддиху краси й туги: Бога дайте їй!..

Вам буде віддано сторицею!..

∴

Весна! Ходімте в поля. Там, на онту доріжку, що пухка вологістю весни, поміж поля в'ється вона, доріжка, все далі й далі, аж ген до небосхилу, аж до див нашої молодости.

Обабіч доріжечки озимина і ярина хвилює такою зеленню, яка лише в нас є: ясна, чиста, свіжа, сита.

В просторах пахне земля, наш чорнозем, напоєний потом нашого селянина й кров'ю героїв усього українського народу. Візьміте грудку землі до руки, вона розсипається, добра, як благословення неба, а пахне синявою просторів і сонцем.

Киньте оком довкола: зелень і зелень — у безмежжя пливе. А село — поринає у білині цвіту, мов у ангельських мельодіях предвічної пісні. Над селом, на пагірку, церковця — і хрест над селом володіє. — Над усім блакить, що юною, весняною снагою припадає до людини, до серця її і сонцем гомонить!..

Жайворонок — вирвав тугу і радість із серця людини та й, збився у височінь, ухопився за промінь сонця, майже непорушно, доторкаючи крильцями просторів, тче пісню Богові й людині!..

∴

Иду звором. Обабіч здіймаються стрімко схили: праворуч Явірника, ліворуч Хом'яка і Синяка. Схили збігаються до струмка — Женець. Хто Женця не знає, не знає й туги гуцульської сопілки. Він, Женець, чистий, прозорий, радісний, як туга дитини до Матері. Він — прудко, звинно, виблискуючи в сонці, то холодним плюскотом, радіючи в тіні, несеться, переплигує каменюки, — бризками брильянтів розсипається і водопадами, то каскадами шумить свою пісню красі наших Карпат.

Де-не-де пструг одіб'ється від прудкого плеса, блисне, мов гостре вістря, і знову пропадає у бурхливому струмку. Густа, молода зелень весни вкриває яругу-звір і милується леготом вітру.

А пташня — безлічні хори її!.. Шуми струмка, легіт вітру, спів птаства, буйна нашою буйністю зелень і сонце зливаються в одну могутню музику життя. Блакить уся, як є, своєю найзнеслішою красою і снагою аж прагне пригорнутись до землі.

Здіймаюсь усе вище і вище. За мною — схил Явірника двигтить каменюками—киклопами. Довкола мене кричить і довбе довбак, б'є по ковадлі ковалик, замає хвостиком пастушок, кує зозуля, по гніздах літаючи, а в гущавині короткими акордами дня трелює соловій. І безперервним бренінням мушня заливає просторй.

Далеко, ліворуч, у зворі чути стрімкий шум струмочка, що віджуркала з-під Хом'яка біжить до Женця.

Полонина! Простірна, далека, широка полонина, що єднає Хом'яка й Синяка. Як найдорожчий аксамит зеленіє полонина. Небо й полонина — два безмежжя. Я — невхопна частинка цього безмежжя. Тут — ритму серця не чую. Душа ж моя — по всій полонині. Либонь, так почувався Адам у хвилині, коли Бог, Володар цих просторів, дунув у нього Духом своїм!..

Стрімкою стежиною, по каменюках, із однієї на другу скачучи, дістаюсь на вершок Синяка. З сусідніх, близьких і дальших верхів: Ґорґанів, Довбушанки, Сивулі, Хом'яка, Явірника, Говерлі, Петроса, Кострочі, Попа Івана, Шпиць, Маґури — несеться могутня, свята синяви просторів тиша, яка єднається з глибокою, далекою тишею зворів, стрімких долин.

І тоді, в цій тиші, самоті, заболить, защемить у грудях така туга, що спитаєте себе: чом же я не є білим цвітом онтієї горобини, що на стрімкій-стрімкій і неприступній стіні скелі, над стрімголовною прірвою росте і самітно — впиваючись росами українських вечорів, слухаючи гомону ясних зір — сонцем і небом радіє у буйні ранки, в гомінкі дні?..

∴

CODA:

1944—1951!

Ні блакиті, ні сонця, ні просторів. Цвіти весни — запах отруї. Зелень піль — сльози й кривава панщина для москвина. В просторах — і на полях, і на степах, і в горах — брехня, облуда, лукавство, а з приходом ночі важкий і безрадний страх.

Де страх і брехня — людина перестає тужити!..

∴

Лише на стрімкій стіні скелі верха гори, над неприступними прірвами маячіє нетканий — як і Вчора — цвіт горобини! І в нічній Божій тиші прислухується до гомону синів Української Землі!..

ВЕЛИКДЕНЬ В АЛЬПАХ

(З нотатника самотнього мандрівника)

Сонце, сонце... Безмір сонця. Пролазить воно у всі заглибини, роздирає всі сутінки навислих скель. Виганяє холодність далекого ранку, роздзвонюється довкруг радістю розтопів... Повно сонця в душі. Воно співає на високих шпилях шляхетними дзвіночками радісні весняни. Воно наскакує нагальними наскоками на тіні глибоких долин, розціловує радісну зелень трав, — приліпає ніжними цілунками до волохатих бруньок, до базів, в унісон співає воскресні октави з розмоленими дзвонами Великодня.

Сонце, сонце... Безмір сонця в моїй душі. Хочеться разом із ним наскакувати на далекий обрій, розколихувати радісні дзвони Великодніх Днів, слати ними привіти в далекий Край...

Як це добре, що нікого нема зараз тут. Як це добре, що ніхто не порушує тієї тиші, що не приглушує радісних дзвонів мойого серця.

Чи не варто було б мені самому зайти в те, заворожене царство краси і тиші, щоб вичути радісну великодню пісню сонця? Це Добрий Бог так винагородив мій труд минулих днів, дає мені міраж Завтрішнього.

Осанна Твоїй доброті! Осанна Твоїй величі!

Дивлюся з високого шпиля, обпершись плечем об холод хреста, далеко, далеко... Бачу над собою білі баранчики хмаринок і сонце. — Хмаринки і сонце. Сонце радісне, розмолене прозорістю висот. Напевно вже тепер із таборової каплиці лунає радісне „Христос Воскрес"; дзвонить радістю до людських серць і виливається з них переповнених щастям на камінь холодної доливки, злітає молитвами подяки вгору і розсипається каскадами на ніжні бруньки провесни. Стаю навколішки і молюся за вас усіх, що вам серце радістю повнє. Посилаю вам усім мій радісний великодній привіт, вам, що нині може не всилі вже молитися, тим вітрецем літеплим, що з далеких полонин прилинув до мене:

Христос Воскрес! Христос Воскрес!

На Великдень 1949.

Дам'ян Горняткевич

НАЙЦІННІША ПАМ'ЯТКА ХРИСТИЯНСТВА

Справжня плащениця Ісуса Христа в м. Торіно (Італія)

Найважливішим предметом релігійно-церковного культу, який є зв'язаний зі Страстями і величнім обрядом Воскресної Утрені, це плащениця нашого Спасителя. А навіть після відправи Воскресної Утрені вона залишається дальше на престолах усіх церков, що належать до візантійського Сходу, аж до празника Вознесення. Мабуть єдиним винятком під тим оглядом була польська, римокатолицька катедра в Кракові, де саме в латинську страсну п'ятницю ще до вибуху другої світової війни виставляли її теж для почитання, але вона була не польського, а українського походження і попала туди по всякій імовірности з української, греко-католицької церкви св. Юра на Вавелі. Ця церква (зображена на давніх ритовинах Вавельського замку) перетривала ще до XIX в., коли то австрійські власті наказали її розібрати, а будівельний матеріял зужити для построєння військових казарм на замку.

Ми так привикли до типового вигляду наших плащениць, на яких мусить бути зображений Ісус Христос зі свіжими ранами на руках, ногах і з проколеним боком, як лежить у гробі, де має бути поміщений напис про Йосифа з Ариматеї, а чомусь ніколи не завдаємо собі питання, який зв'язок має відтворення постаті саме на цьому смертному полотні.

Рівно 20 років минає, як цілий християнський світ довідався про існування справжньої плащениці Ісуса Христа, переховуваної в соборі в Торіно від року 1578. Оспорювати її автентичність немає сьогодні найменших підстав, бо на ній являється відбитою ціла постать Ісуса Христа з переду й від сторони плечей, а на ній крім зарисів самої постаті бачимо дуже виразно криваві п'ятна від ран на голові (з тернового вінка), плечах (сліди бичування), з рани серця, відтак рук і ніг. Це найбільший і найпевніший нерукотворний образ Христа, що зберігся до наших часів. Саме в 1931. р. ціла Італія святкувала дуже шумно вінчання свого престолонаслідника з дочкою бельгійського короля і з цієї нагоди виставлено прилюдно через довший час св. плащеницю у торінській катедрі. Це дало притоку для виконання прецизних світлин професійним фотографам і початком прямо ентузіястичних студій над значенням і суттю цеї пам'ятки Християнства. Замітне, що її досліджували перш усього самі природознавці, отже лікарі, хеміки й технологи, а врешті прийшли до голосу мистці й всі вони однозгідно ствердили, що її автентичність є безспірна. Церковні, авторитетні круги (зокрема Ватикан) визнали її на довгий час перед цими науковими дослідами справжньою, оригінальною плащеницею, в якій спочивало тіло Ісуса Христа у гробі.

Як міг відбитися образ Спасителя на цій плащениці? Щоби відповісти на це питання, мусимо пригадати собі спершу деякі факти з останніх хвилин життя Ісуса, поданих у текстах євангелистів. Після молитви на Оливній горі, жиди привели Христа до Каяфи. В часі переслухання, слуга Каяфи вдарив сильно Ісуса в лице, відтак Спасителя повели на суд до Пилата. Пилат наказав бичувати Ісуса, а коли жалюгідний вид Христа не зрушив товпи, Пилат видав під її натиском присуд — кари смерти на хресті. Була це найжахливіша кара в цілій історії тортур. Кілька ран на руках і ногах, які кат завдавав засудженому, не мусіли бути причиною наглої смерти від кровотечі, ці рани не були надто великі, хоч дуже болючі. Попри жахливого болю від ран, цілі рої мух, а то й хижі птиці обсідали конаючого й знущалися над ним немилосерно так, що деліквенти фізично сильні вмирали іноді після двох-трьох днів, мучені гарячкою і нечуваною спрагою. Тепер зрозуміємо, чому Пилат здивувався на вістку, що Ісус помер після трьох годин терпінь і тому наказав сотникові пробити бік Спасителя. Вже після бичування Ісуса, Його тіло було посічене металевими нагаями, а голова вкрита терневим вінком і ці несамовиті муки знесилили Христа й мусіли спричинити доволі високу гарячку. З черги зачалася страсна дорога на Голготу. Ісус ніс на своїх раменах важкий дубовий хрест, що надавлював тіло немилосерно аж до крови (шлях на Голготу, як виявили археологи, був вимощений круглим камінням і тягнення хреста по такій каменистій дорозі було величезним терпінням). Врешті на горі довершилася трагедія Спасителя, кати здерли з Нього одяг, а Богочоловіка прибили до хреста. Христос умирав серед неймовірних мук. Лікарі, що досліджували плащеницю з Торіно, дійшли до висновку, що безпосередньою причиною смерти були страшні, незвичайно болючі корчі м'язів, зокрема рук, а які повстають у недузі простця (т. зв. тетанос). Ціле тіло висіло без якогонебудь оперття, прибите трьома цвяхами, м'язи були натягнені, при чому температура могла дійти до максимальної висоти (44 ступнів Цельзія), характеристична тільки для простця, хоч при інших гарячка 42 ступнів Ц., спричиняє смерть. Як згадано вище, Ісус помер розмірно скоро, оба розбійники жили далі, а що жидівський закон наказував хоронити своїх небіжчиків спеціяльно в п'ятниці (перед сабатом) до заходу сонця, отже їм обом розрубали ноги, що спричинило негайну смерть. Жидівський ритуал наказував теж умити тіло покійника перед зложенням його до гробу, на що при похороненні Спасителя не стало вже часу. Після зняття з хреста Його тіло натерли тільки олійками, насиченими кількістю альоесу й вкрили плащеницею. Плащениця Ісуса Христа була виконана з льняного полотна 4.36 м. завдовшки й 1.10 м. завширшки, на неї поклали в одній половині Ісуса, а другою половиною прикрили Його з верху й так зложили до гробу.

Тепер зачався дуже замітний хемічний процес. Висока температура тіла Христа, яка при вмиванні водою була би нагло обнизилася, викликала аналогічну до фотографічних пластинок реакцію, а саме амоніякальні соли, що знаходяться в більшій кількості в поті (зокрема при високій температурі), відділили з поверхні шкіри поволоку альоесу й відбили таким чином усі зариси лиця й цілого тіла на полотні. Плащениця вкрилася двома відтисками постаті Христа з переду й від сторони плечей, зі слідами ран на голові, на руках і на ногах. Сам нерукотворний образ Спасителя відзначається бронзовою краскою, себ-то зариси лиця, грудей, рук і ніг є темні, а ті місця плащениці, які не доторкали тіла Ісуса, залишилися ясні. В цей спосіб зарис цілої постаті виглядає так, як фотографічний неґатив. Крім відбитої постаті Ісуса оцим хемічним способом, виступають на плащениці зовсім виразні криваві п'ятна на чолі (із тернового вінка), на плечах (наслідком бичування), на грудях (рана в околиці серця), руках і ногах. На підставі того образу можемо ствердити, що ріст Ісуса Христа виносив 1м. 80 цм., ціле тіло було дуже гармонійно розвинене, а черти лиця відповідають в основі прийнятому в християнській іконографії типові Спасителя. Дальше, руки Спасителя були прибиті до хреста не в середині долоні, лише нижче, в зігненні суставів, бо кати, які знали дибре своє жахливе ремесло, хотіли протидіяти можливости видертя рук із хреста й пробивали в цьому місці, де знаходиться два ряди дрібних кісток і вбивали цвях якраз поміж них, отже видертя було неможливе. Обі ноги прибито на плоско до дерева одним цвяхом, спричинюючи таким чином неймовірний біль, при чому права нога виступала зпереду й закривала ліву. Саме тому ліва нога виглядає на плащениці наче вона була би на декілька центиметрів коротшою. Замітна річ, що в деяких околицях України пояснюють собі ще й сьогодні значення трираменного хреста в цей спосіб, що долішнє скісне рам'я (насправді це получення Андріївського хреста з Ісусовим) повинно бути обов'язково з лівого боку коротше, бо Христос мав ліву ногу коротшу. Отже цей — як здавалось би, — дещо наївний зміст леґенди походить ще з тих часів, коли плащениця була на Сході й її вигляд був відомий аж до подробиць.

Експериментальні досліди учених над плащеницею виявили, що людське тіло, натерте олійками й альоесом, при високій температурі витіляє зі себе амоніякальні соли, які діють на полотно укиснюючо. Таким чином на полотні появляються п'ятна й зариси, які є відбиткою черт покійного. Отсі спроби робили хеміки навіть зі звичайними різьбами й вони давали деякий успіх. Але що при повстанні нерукотворного зображення Христа на плащениці діяв крім чисто хемічного ще й надприродний чинник й що саме завдяки цій винятковій обставині відбиття постаті Спасителя

В. Лев

ГАГІЛКИ

НАШІ ВЕЛИКОДНІ ПІСНІ И ЗАБАВИ

Сила духова українського народу, його живучість і активність у кожній ділянці культурного життя сягає корінням у рідну традицію, звичаї й обичаї, що проявляються проречисто в наших піснях, танках і святкових забавах. Як різдвяні пісні і звичаї народні так і великодні є найкращим виразником культури українського народу.

Скрізь по наших селах усієї української території лунають у великодній час не тільки впродовж трьох святкових днів, але й у Провідну (Хомину) неділю веселі співи передовсім нашої молоді, а деколи і старших. Ці пісні називаються гагілками або гаївками, рідше веснянками. В деяких околицях співають також по хатах або під вікнами пісні, звані риндзівками або ранцівками.

Походження і традиція гагілок давні. Сама назва вказує на гаї, т. зн. цих пісень співали по гаях. А робили це наші поганські предки, що крім почитання богів, яким ставляли ідоли й контини (поганські святині) по гаях та прилюдних місцях, величали також сили природи, як сонце, місяць, дощ, зорі, вітер, бурю, пори року тощо. Вони покланялися силам природи, як і божкам, величали їх піснями, сполученими з танками й хороводами, на які збиралися на весну на полянах, серед гаїв. Звідси назва: гаївка а також, гагілка, ягілка, гаголойка і т. п. Ці пісні, сполучені з хороводами, були обрядовою богослужбою поганських часів, драмовою дією зустрічі людини з божеством — силами природи.

Коли запанувало християнство, поганство стало заникати зі своїми обрядами і звичаями. Та не всі обряди відразу пішли в непам'ять. Християнське свято Воскресіння прийшло більш-менш на той час, що поганське веснянкове. На місце поганських пісень прийшли християнські. Їх співали в церквах, а на майданах та прилюдних місцях залишились давні пісні з гаїв, тратячи щораз більше свій поганський елемент і приймаючи новий світогляд та ілюструючи нові події з життя. Майже забувся культ природи, а збереглися в гаївках турботи про врожай, про сприятливу для врожаю-погоду й мотиви кохання та одружіння. Зберігся теж драматичний характер гаївок, співи, сполучені з танками й хороводами.

Одною з найстарших гагілок є пісня про Коструба, солом'яне віхало, символ умираючої зими, а в житті нещасне подружжя старого з молодою. В виведенні цієї гагілки головну ролю відіграють дві дівчини, а решта стає довкруги них та виконує тільки пісні (немов хор у старовинній грецькій трагедії):

Перша дівчина: Помагайбіг, Кумцю!

Друга дівчина: — Дай здоров'я любцю!

Перша дівчина: — Чисте не виділи, чисте не бачили де мого Кострубу?

Друга дівчина: — Не виділисьмо, не бачилисьмо, йно чулисьмо, що другу засватав собі.

Перша дівчина: (співає й з нею ввесь гурт дівчат):

Відна ж моя головонько,
Нещаслива годинонько!
Що ж я бідна учинила
Щом Коструба не злюбила.
Прийдь, прийдь, Кострубоньку,
Встану рано до шлюбоньку,
А в неділю ранесенько
Та на білім кониченьку
Там будемо ми шлюб брати
І гаїлоньки співати.

Опісля чергуються питання й відповіді з таким змістом: Чулисьмо, що голосять заповіди", — „Чулисьмо, що пішов до шлюбу". „— „Чулисьмо, що вмер". — Після останньої відповіді ховають Коструба — солом'яну куклу і по похороні співають:

Лежи, лежи, щобись не встав,
Щоб до мене інший пристав.
Ноженьками придоптала,
Рученьками приплескала;
Лежи, лежи, як колода,
Погуляю я молода.

Варіянт цієї гагілки із привітанням „Христос Воскрес!" — представляє Коструба, як старого чоловіка, що зав'язав світ молодій жінці. — Тут теж сплутано давній поганський мотив похоронів зими — Коструба й гуляння весни — молодої жінки з любовним мотивом недібраного подружжя.

Дуже часто виступає в гагілках любовний мотив, пов'язаний з елементами соціяльно-виробничих відносин. Своїм початком він сягає прадавніх дохристиянських часів, коли то на весняних святах звеличували почування закоханих молодят. З цим в'яжеться мотив сватання. Він знаний ще княжим часам, як мотив силуваного віддавання дівчини заміж, у діялогізованій гагілці „Воротар". Виводять її дівчата хороводом у двох групах:

А. — Воротаре, воротарчику,
Відчини воротонька!
Б. — А хто то воріт кличе?
А. — Князеві та служеньки!
В. — А що то за дари везуть?
А. — Ярії та пчілоньки.
В. — А ще ж бо нам мало!

А. — А ми ще вам додамо, молодую дівоньку, у рутянім віноньку.

В інших гагілках теж сильно підкреслений любовний мотив враз із важкими працями, що спадають на подружну пару, а головно на молоду жінку. В жартівливий спосіб — представлена тут перебірчивість дівчини в шуканні чоловіка з відповідним зайняттям, підхожим для веселої, не дуже то працьовитої від-даниці. Натяк на невигоди в домі свекрів та вбогість чоловіка виражений у гагілці: „Душко, чорнушко", де дівчина не хоче вийти замуж ні за дігтяревого, ні дротаревого, ні гончаревого сина, ані хлопського — (рільника), тільки рішається вийти за мельникового.

Во за мельником, за його сином
Не буду робити, буду добре жити.

В гагілці: „Журба про домашнє гніздо" — є мотив вірної любови. Молоде, небагате подружжя спільно переносить усі життєві невигоди і трудноці.

Попри загально панівні мотиви любови, що збереглися до нинішних днів ще з княжої доби, та мотиви з соціяльними елементами, є ще мотив жартівливий. Ці гагілки дуже багаті в сюжети з різноманітними вигадками й дотепами. Так, напр. загально знаний мотив про Жука:

Ой ходить жук по жуках,
А дівчина по руках;
Грай жуче, грай...

Тут згадку про мужчину дуже малого ростом, що одружився з жінкою великого росту, яка деколи носила його на руках, ілюструється крім співу театральним представленням малого хлопчика Жука, що проходжується по сильно стиснутих раменах дівчат.

Тут слід згадати веселі гагілки як „Кривий танець", „Подоляночка", „Через панові лози, скакали біґцем кози" та інші, що є живим віддзеркаленням гумору й дотепу українського народу.

Та крім згаданих є ще загально знана і скрізь розповсюджена гагілка про Зельмана (Жельмана), — жида, що в часі панщини арендував від пана церкву й відчиняв її за високою оплатою:

Іде, іде Зельман,
Іде, іде Зельманова,
Іде, іде і братова,
Вся його родина.

За нелюдяність Зельмана народня пам'ять зберегла згадку про несподівану й неприродну смерть його.

Як усі народні пісні, так і гагілки реаґують на всяку важнішу подію свого часу й насвітлюють її чи-то з перспективи минулого чи сучасности. В загальному вони зберігають елементи давнини, а через різні зміни й додатки насвітлюють також події пізніших часів, ніж тих, у яких вони постали. Сполучений із піснним драматично-хореографічний елемент є теж свідком давности гагілок. Попри те все гагілкам притаманний невмирущий гумор веселої української вдачі, хоч розмріяної та чутливої.

А коли сьогодні линемо думками на рідні землі й шукаємо радощів свят Воскресіння Христового, знаходимо хіба настрої з гагілки про Зельмана. Та живучість українського народу, зберігання традицій і звичаїв, глибока віра в Боже провидіння й справедливість дасть йому силу пережити новітнього Зельмана, бачити його загибіль і діждатися тріюмфу світла над темнотою, добра над злом.

Я. М'ЯТКА

З ВОСКРЕСНИМ ДНЕМ

В час горювань великопісних,
Як наші душі обгорта печаль,
І як в імлі великих грізних
Подій і вістей меркне нам вся даль,
Тоді невгавний усесвітній
Лишімо гамір.
Ідімо в Божий храм!
На давній жаль і на новітній
Наш біль шукаймо пільги-ліку там.
І там спогляньмо на ікону,
На образ страстей Господа-Христа,
І спогадаймо, як до скону,
До оклику останнього свята
Всеправедна Богоподина
Страждала!..
О, чи ж тільки Юда сам
На хресну муку видав Сина
Господнього?!
Та ж не забути нам,
Що й на Каяфу і Високу
Старшинську Раду — на Синедріон
Упала чорна тінь пороку
У ту хвилину, як святий закон
Зламали радники й рішили
Невинного винити...
І тоді
— Розпни його! — ревла щосили
Товпа перед палатою судді.
І сам суддя — префект—патрицій,
Хоча в Ісусі не знайшов вини,
Вгодив юрбі крикливій, нищій,
Що заодно ревла: — Розпни, розпни! —
И оддав катам Христа на муки,
На бичування і жорстоку смерть...
Пилат.
(Водою вмив він руки,
Безправ'ям совість сплямувавши вщерть).
В той кривосудний день стемніло —
Померкло тоскно сонце в висоті,
Як пресвяте Христове тіло
Скатовано... й розп'ято на хресті.

О, браття! Світ нам меркне завжди
В ті дні, як Справедливість умира.
То ж бороніме Слово Правди!
Шляхи й стежки простуймо для Добра!
І в кожну бистру мить щоденну
Охоче все ясні діла творім!
І проповідь палку, натхненну
Проголосімо скрізь життям своїм!
Та пам'ятаймо: Воювати
Зі злом у світі вміє тільки той,
Хто вміє злобу подолати
В душі своїй.
Направду! Тільки той,
Хто цінить правоту високо,
Двигнутись здатний кожної пори
І йти готов побідним кроком
Крізь бурю темних сил, крізь чортоpий,
І, впавши, здатний встати знову,
І знов — ще впевненіше! — ладен йти,
І, спом'янувши путь Христову,
Спроможен муки й смерть перенести,
І завжди воскресіння мертвих
Готов чекати...
О, герої! Все
Славетні будуть Ваші жертви
І Ваші імена Господь спасе
Від пропасти і від загину.
То ж віруйте у благовість небес:
Великдень лине в Україну!
Воскресне Справедливість, як Воскрес
Христос!
Ось гасла гомінливі
З Воскресним Днем у простір понеслись:
„За Бога і за Справедливість,
У світі і в душі своїй —
борись!"
— — — — — —
Ідімо ж! Ідімо в галасливий
Життєвий вир, знайшовши пільгу-лік:
Хто праведний — той справедливий,
Жертвенний, вірний і могутній ввік.

Галактіон Чіпка

СПОМИНИ І ДІЙСНІСТЬ

Великдень. Велике свято, гарне свято, весняне свято. Свято споминів, надії і плянів.

Було колись... Дзвони дзвонять, дівчата гагілки виводять, хлопці „дзвінниці" ставлять, в „перебиваного короля" бавляться, з пістоль стріляють.

Але найбільший рух коло мисок. І яйця, і ковбаса, і реберце, і всіляка всілячина — до паски включно. Недурно то в моїм селі зараз на другий день все по кімсь дзвонили. Об'івся християнин і дуба дав. Во колись у Старому Краю люди цілий піст „сушили", аж курячу сліпоту діставали. Потім, на Великдень кільканадцять яєць, зо два лікті ковбаси і — кандидат на той світ готовий. На потіху зголоднілих ласунів удержувалося переконання, що хто вмре на Великдень, той іде просто до неба.

Тут, у Новому Краю, за смерть від переїдження не так легко. —

— Модер! — каже хлопець, — що тобі з тим м'ясом! Вчора стейк, передучора стю, а сьогодні гем... Дай мені потейтів, томейтів і загалом веджетейбл, а не м'яса. Обридло...

В таких обставинах за смерть від переїдження тяжко.

Але ще тяжче за гагілки, за — „дзвінниці", за „перебиваного короля". По перше — нема кому, по друге — нема де, а по третє — ми не айриші чи скочмени, щоб держатися якоїсь традиції. Стидно перед чужими!...

Маю на думці Ню Йорк (те саме місто що Ню Йорк!) Пишу: нема кому і нема де, але воно так не виглядає.

Нема кому!? А підіть котроїсь неділі на сьому вулицю — шпильки не можна встромити! Народу а народу. І жіноцтва, і чоловіків.

Нема де!? А хоч би в Сентрал Парку. Чи то конче під церквою?! — І так авта аж хрипнуть, заки переб'ються через побожну громаду на вулиці.

Піти б з сьомої, і з чотирнадцятої вулиці до парку і там показати традицію. Далебі було б гарно.

Візьмім гагілки...

На одним кінці п. Лотоцька, на другім п. Івченко, а посередині — хоч би п. Павликовську спровадити:

„А кривого танцю,
Та не виведем кінцю,
Треба його вести,
Як віночок плести..."

Так заплели б той віночок, що й за рік не розпутав би.

А „дзвінниці"!? Чи нема з кого?! Поставив би таку дзвінницю як хмародер (хмарочос, хмародрап і — ще є кілька назов)! А на саму гору одної „дзвінниці" безробітні редактори попросили б напевно д-ра Мишугу, а громадські діячі на гору другої п. Галичина. Тоді тільки, нібн нехотячи, підставу рухнути і — вже є дві вільні посади.

Гетьманці й націоналісти найліпше надавались би до „перебиваного короля". Тільки той, що перебиває найлегше перервав би там, де тримається гетьманець із націоналістом.

Одна-одинока великодна розвага не зустріла б ніяких труднощів. Це стрілянина з пістолів. Адже американські смалюхи палять з них цілий божий рік по всіх вулицях. І то просто людям в очі. Аж серце радується. Особливо тим прохожим, що вискочать з халепи без тяжчих ран. Можна було б тих стрільців стягнути на Великдень під церкви. Їм усе одно, де вибивати очі, а наші мали б передсмак Кореї і вправи в відвороті.

Щодо Кореї, то при нагоді Великодня можна було б виконати і наш, давно зголошений, набір добровольців на цю, повну виглядів війну. — Скажу в секреті, що дехто з наших був уже в Мек Артура і там устійнено склад української бриґади. — Що ж легшого, як на Великдень перевести мобілізацію, а вже опісля дібрати решту. Мав би бути один полк інженерів, два курені професорів, один курінь полковників і сотня геніїв (ці, здається до авіяції!). Поповнення ішли б з редакторів і політиків.

Оптимісти кажуть, що й дивізію поставив би, а песимісти запевняють, що й сотні не буде, не з огляду на брак рекрута, а з огляду на працю в новостворених і проектованих товариствах, союзах та партіях.

Не сподіваюся, щоб моя програма вже цього року здійснилася. Але на другий рік хто знає. Припускаю, що діпісти ще до того часу не замериканізуються, а й війна в Кореї ще потягне.

Цікавий буде Великдень!..

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з советської преси)

СЛАВА ГОНЧИМ І ПСАРЯМ!

Спілка советських письменників в Україні, Інститут української літератури, АН УССР і і. київські установи в театрі ім. Франка 12 березня влаштували спільне засідання з нагоди 90-річчя з дня смерти Т. Шевченка. Засідання відкрив Л. Дмитерко, голова союзу письменників. Доповідав А. Малишко. Промовляли представники білорусів і грузин, Сосюра прочитав свій вірш. По засіданні відбувся концерт з участю капелі бандуристів і співака Миньковського, поставлено драму „Назар Стодоля".

Малишко, який виголошував доповідь, закінчуючи, вигукнув: „А тому — слава нашому мудрому вождю, великому другові українського народу, рідному і любимому Сталіну!"

СТОЛІТНІ

Харківський університет, який проводив досліди довговічности людей в Україні, винайшов громадянина, прізвищем Жиклут, уродженого 1797 р., тобто в перший рік панування царя Павла. Університет тріюмфально заявив, що Жиклут, хоч скінчив 120 р. життя перед вибухом большевицької революції, сам тепер „добрий большевик". Загалом, в Україні винайдено 2700 людей, які закінчили 100 років життя, в тому в околицях Харкова — 183.

Столітні діди і баби, що їх стільки нарахували в Україні, вік свого фізичного дозрівання і формування пережили довго перед революцією. Революція і період советського панування застали їх уже старими, коли їх фізичні вимоги були зовсім малі. Тому й довговічности їх не можна приписувати в заслугу советській владі. Звичайно, покоління, народжені і зростаючи під советським режимом — стахановці, герої труда і каторжники, — такого віку з певністю не доживають...

„ДОБРОВУТ"

З Харкова повідомляють, що там при міському відділі місцевої промисловости відкрито „перші три побутові пункти по прокату речей хатнього вжитку"

Які це такі пункти, де „прокачують речі"? Очевидно, це зовсім новий термін, який постав в умовах советського „добробуту". Довідуємося, що це місця, де мешканці міста „за невисоку плату можуть взяти на тимчасове користування різні речі, як машини до шиття, патефони з пластинками, різне устаткування для кухні, пральні, утюги і інше."

являється наскрізь контрастово й чітко.

Противники автентичности плащениці видвигали в дискусії два основні арґументи, а саме що 1) які докази промовляють за тим, що плащениця з Торіно є зв'язана з особою самого Христа, а не якогось іншого делінквента (яких теж розпинали на хресті) й 2) образ Спасителя міг бути твором якогось мистця, отже повстав штучно. На оба закиди маємо аж занадто багато переконливих доказів проти опонентів: 1) не було випадку, щоби когось із засуджених на розп'яття бичували перед екзекуцією або вкладали на його голову терновий вінок, а врешті, щоби попри це ще й пробивали його бік (кров і вода з рани серця на плащениці доказують це аж занадто ясно!). 2) Навіть найґеніяльніший маляр на світі не є в силі створити неґативного образу на полотні, а далі орудувати не хемічно спрепарованими фарбами, лише таким дивним матеріялом, як альоес!

З черги насувається питання, в який спосіб ця плащениця опинилася в Торіно? Тому слід навести низку фактів з історії, щоби зрозуміти, чому саме її приміщено в Італії. Першу певну згадку про долю св. плащениці маємо з р. 438, коли то візантійська цісарева Евдокія подарувала своїй приятельці отсю дорогоцінну пам'ятку, яку вона зложила в Єрусалимі, в церкві Пречистої Діви. Довший час плащениця лежала там, а відтак перенесено її до Царгороду, де зберігалися також інші пам'ятки, зв'язані зі страстями Ісуса Христа. Там пролежали вони в почитанні й глибокій пошані повних 800 років. Підчас четвертого хрестоносного походу в 1204 р., війська здобули Царгород і тоді пограбовано цісарську скарбницю. Історик цього походу Роберт де Клері так описує цей факт: „Поміж старовинними монастирями був також один на передмісті Влахерні, де всі похоронні полотна Спасителя виставляли на страстну п'ятницю, щоби вірні могли молитися до них, при чому плащениця з образом Ісуса була напнята поземо. Але ніхто зпоміж греків, ані французів не знає, що сталося з цими полотнами". Дальші вістки істориків про долю плащениці не є однозгідні: одні подають, що плащеницю вивіз зі собою єпископ IV. хрестоносного походу Ґарнієрі до м. Треней у Франції, інші знова висловлювали погляд, що вона попала в руки графа Оттона де ля Рош і так опинилася в м. Безансон у тамошньому соборі. За весь той час, отже продовж яких півтора століть, коли плащениця була в Безансон, її почитали як найдорогоціннішу пам'ятку, неменше як у Царгороді. Але в 1349 р., вибухла пожежа безансонської катедри й тоді плащениця пропала. Є згадка, що вкрав її один французький дворянин і подарував королеві Филипові VI., а цей знову нагородив нею свого хоружого Ґотфрида де Шарні за його воєнні подвиги. І там у Шарні зрозуміли вірні вартість св. плащениці, вона стягала цілі громади паломників навіть з далеких країн. Але згодом стали оспорювати її автентичність, а один з єпископів заборонив навіть виставляти її прилюдно. Підчас дальших релігійних заворушень викрадали її декілька разів і перевозили з одної місцевости до другої, аж доки вона не попала до Бельгії. Врешті вона опинилася знов у Франції у м. Шамбері і там підчас пожежі в 1532 р., з трудом врятовано її, але надпалену. Пошкоджені вогнем загиби плащениці виправлено в тамошньому жіночому монастирі, але доволі примітивно, бо спалені місця прикрито вставками нового полотна. Ще декілька разів викрадали її французи й італійці, вона попадала до Міляно, Торіно, Ніцци та, ще раз до Шамбері. Аж врешті, коли в Міляно вибухла чума, тамошній архиєпископ Карло Воромей (пізніше святий) постановив піти на прощу до Шамбері, щоби від міста відвернути страшну загрозу. Довідався про його постанову тодішній князь Шамбері Филип Емануїл і 14 вересня 1578 р., наказав перенести плащеницю до Торіно, щоби влегшити побожному архиєпископові далеку мандрівку й від цеї пори плащениця залишається постійно в цьому місті. Під кінець XVII. ст., побудовано величаву каплицю в королівській палаті в Торіно, де переховують плащеницю в дорогоцінній срібній скрині аж до сьогодні.

Замітне, що її вигляд навіть у найменших подробицях погоджується з описом страстей всіх чотирьох євангелистів і тому слушно назвав її один з дослідників п'ятою євангелією. Вона стала — зокрема в наших неспокійних часах, — новим доказом найбільшої жертви нашого Спасителя, а водночас переконала багатьох „невірних Томів" в безпідставности їх релігійного скептицизму. Саме ці науковці, які так глибоко досліджували її, стали тепер найбільшими пропаґаторами її автентичности. І тут здійснюються вповні слова самого Христа, що „й камінь заговорить".

ЗБІЛЬШІТЬ СВОЮ ВЕЛИКОДНЮ РАДІСТЬ—ЗЛОЖІТЬ ПОЖЕРТВУ НА РЯТУНОК РІДНИХ В ЕВРОПІ!

Христос Воскрес!

Незабутніх Побратимів, Рідних земляків та Дорогих Приятелів в заморських країнах і Европі вітаю зі Святом Воскресіння Правди та бажаю здоровя і кращої долі.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ГОРДІЙ МИРОНЕНКО

Родині, приятелям та знайомим
ЩАСЛИВИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ВОСКРЕСЕННЯ ГОСПОДНЬОГО
— бажає —
С. ФЕРЕНЦЕВИЧ з родиною

Всім моїм приятелям і друзям моє щире
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Д-р Микола МОСКАЛЮК з ріднею
355 Неппerган Еве., Йонкерс, Н. Й.

Рідним і знайомим пересилаю сердечне побажання всего найкращого та
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
DMYTRO BARANSKYJ
1519 N. Halstead Street,
Chicago, Ill./ U.S.A.

І знову
„ВЕСЕЛИХ СВЯТ"
всім кревним, приятелям і добрим знайомим передають
Інж. Дмитро і Дарія КУЗИКИ разом з хлопцями
(133 Lafayette Ave., Trenton 10, N.J.)

Бажаємо всім нашим Своякам і знайомим
ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ!
Дмитро і Розалія ФОРТУНА
603 Magnolia Ave., Elizabeth 4, N. J.

ДРУЗЯМ, ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЗНАЙОМИМ
з нагоди Великодних Свят
— бажаємо —
ВСЕГО НАЙКРАЩОГО
АРТЮШЕНКИ
1613 W. Pierce Ave., Chicago 22, Ill.

РІДНИМ, ДРУЗЯМ І ЗНАЙОМИМ
з нагоди
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
Галина і Володимир ГІРНЯКИ

З нагоди Воскресіння Христового
— бажаємо —
всім нашим Рідним, Знайомим і Друзям
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
Юлія, Евген, Володимир і Роман ЛИСНЯКИ.

З нагоди Христового Воскресення всім Рідним, Приятелям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і всього найкращого
— бажає —
ГАЛЯ НАЗАР

CLEVELAND, OHIO
Всім Членам Бр. св. Василія Великого і всім співпрацівникам, прихильникам, приятелям і знайомим бажають Веселих і Щасливих Свят Воскресення Христового.
ГРИГОРІЙ КУКІЗ з Родиною
предс. 364 від.

ВП. ВАСИЛЕВІ БАРАНОВІ і ВП. ЛЮСІ БАРАН
в Ню Йорку, які доложили всіх старань, щоби уможливити нам приїзд до Америки, бажаємо Веселих Свят і шлемо привіт — вдячні
І. і М. РУЩИЦЬКІ

Пані Л. САК і її БАТЬКОВІ
ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ
„ХРИСТОС ВОСКРЕС"
— шле —
Л. Д.
2023 W. Thomas St., Chicago 22, Ill.

Всім Знайомим, Друзям та Рідні по обох боках океану
— шле —
щирі побажання з Воскресенням Христовим
СТЕПАН КІЗИМА з Родиною
509 E. 11th Street, New York City.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З світлим Воскресінням Христовим витаю всіх своїх Друзів, Приятелів і Знайомих, розкинених по широкому світі і засилаю їм палке:
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ІВАН КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
234 Victoria St. S.
Kitchener, Ont., Canada.

Надія і Сергій ЛИТВИНЕНКО
щиро вітають
Родичів, Приятелів і Знайомих
З ВЕЛИКОДНИМИ СВЯТАМИ
та бажають
ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО

Усім друзям і знайомим, по всім світі сущим
— бажаю —
щастя, здоровя і сповнення наших мрій ВОСКРЕСЕННЯ УКРАЇНИ.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
о. А. МАРУНЕНКО

Радісне „ХРИСТОС ВОСКРЕС"!
і найкращі побажання з тієї нагоди
— пересилаємо —
нашій Родині, Друзям і Знайомим
Ольга і Володимир ДАРМОХВАЛИ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
З нагоди Воскресення Христового бажаю моїм Приятелям, Друзям і Знайомим ВЕСЕЛИХ СВЯТ, всього добра, кріпкого здоровя та сповнення усіх задумів і мрій.
HRYHOR SARAB
163 Jefferson Rd., Whippany, N. J.

Братови о. СТЕФАНОВИ і братовій ЯРОСЛАВІ МУСИЧУК і Родині
— засилаю —
щирі побажання Веселих Свят Воскресіння Христового.
S. ROMANKO
7536 Champlain, Chicago, Ill.

З Воскресенням Христовим вітаємо усіх Рідних, Приятелів і Знайомих та бажаємо кріпкого здоровя.
Л. Л. Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКІ
С. С. КАРАТНИЦЬКІ
Ню Йорк.

З нагоди Христового Воскресення
— бажаю —
всім Знайомим доброго здоровя.
Текля і Василь МОНЦІБОВИЧ
1660 So. Millard Ave., Chicago 23, Ill.

З Світлим Празником Христового Воскресення щирі побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— шлють —
Рідні, Дщузям і Знайомим
Іванна, Володимир і Маруся ЦІСИКИ
95-26 92nd St., Ozone Park 17, N. Y.

Друзям, Приятелям та Знайомим з нагоди Воскресення Христового
— бажаю —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
PRYTULA
Anna Emanil idity

З нагоди Свят Христового Воскресення пересилають щирі побажання всього найкращого Рідним, Друзям і Знайомим
Софія, Тетяна і Семен МИХАЙЛИШИНИ
Harwood, Md.

Щирі побажання з нагоди Свят Христового Воскресення
— засилаю —
Рідним, Друзям і Знайомим
МАРІЯ МУЛЬКЕВИХ
36 Upshur Rd.,
Annapolis, Md., U.S.N.A.

Найщиріші побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
всім кревним, друзям і знайомим
— бажає —
ІВАН ГНІДЬ з Ріднею
P. O. Box 25, Millstone, N. J.

We wish all our Friends & Patrons a VERY HAPPY EASTER.
KOSOWKY & SONS SELF-SERVICE MARKET
600 So. Heald St.,
Wilmington 2, Delaware
Our aim is to please you!

Хто знає про долю **ВАСИЛЯ МАТІЙЧИНА**, може хтось із членів рейдуючих відділів; одержить від брата нагороду. Голоситись до:
STEFAN MATICZYN
c/o Dietrich Mapiy Grove Dairy
Johnstown, Ohio

Пошукую брата СТЕФАНА ОРИЩИН, який був в травні 1950 р. в Фалінбостен, Ам. Зона Німеччини. Хто знає про його теперішню адресу, або він самий, прошу ласкаво зголоситись до:
BASIL ORYSZCZYN
10 Fien St., Rochester 5, N. Y.

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ
ВСЕМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— засилає —
Платон Стасюк

Вишліть негайно свою щедру пожертву — Великодню Писанку — на переселенчо-допомогові цілі ЗУАДКомітету!
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Л. Дуців

НАЙБІЛЬШ ЧИТАНА КНИЖКА В АМЕРИЦІ

(„The Cardinal", by Henry Morton Robinson, 1950, ст. 512., В-во „Simon and Schuster", New York.)

— Ти порпаєшся в книжках — то може, скажеш мені, що воно реклямує оця червона шапка в виставових вікнах нюйорських книгарень.

— Ти це досі не знаєш? Це заклик, щоб купувати „Кардинала", що вже більш як рік держиться на перших місцях між „бестселерами" американської літератури.

— О, то видавець і автор зробили певно добрий інтерес!

— Мабуть. Недавно читав я статистику отих найбільше купованих книжок за минулий рік (1950) і „Кардинал" здобув перше місце. Його продано в минулому році більше як півмільйона примірників.

— Це ж мільйонові суми! — Від них крутиться голова нашому еміграційному письменникові, що не має де друкувати своїх творів і тримає їх у дерев'яній скриниці на піддашю.

— Мусиш знати, що „Кардинал" вийшов у двох виданнях: в оправі за три і пів доляра і в м'якій обкладинці — 512 сторінок — тільки за одного доляра. Висота накладу дозволила видавцеві обнизити ціну і ця обставина мабуть, також причинилася до популярности твору.

— Нехай і так! Та все ж таки це надзвичайний успіх, коли зважити, що в Америці немає часу на читання поважних творів. Хто автором цієї повісті?

— Написав її **Гайнріх Мортон Робінсон (ур. 1898 р.).**

— Чи це перший його твір?

— Перший, що приніс йому такий великий успіх. Але він автором трьох збірок поезій, двох романів, критичної праці про один твір Джойса, а також кілька інших праць, що їх американці зараховують до „non-fiction", цебто до небелетристики.

— Чи автор фаховий письменник?

— Раніше він працював як інструктор англійської мови на Колумбійській Колегії, але вже від 1927 року він працює як „free-lance" письменник, пишучи статті і новелі до провідних періодичних видань, чи як тут кажуть, магазинів.

— Твір „Кардинал" стався популярний, бо ж люди завжди цікаві поглянути за куліси таких високопоставлених людей, як кардинали.

— Так, але ж у „Кардиналі" розповідається не про самих тільки кардиналів. Головний герой твору змальований у своїй священичій праці як сотрудник, парох, прелат-урядовець у Ватикані та єпископ. Твір зачинається на Атлантійському океані, як нововисвячений американський священик, о. Степан Ферлмойл, в 1915 році вертається до Америки, а кінчається на тому самому океані, як єпископ Фермойл вертається до батьківщини з кардинальським капелюхом саме на передодні другої світової війни, в 1939 році. Та в творі змальовані інші кардинали, в Америці і в Ватикані. В книзі стрічаємо 25 літ католицького американського життя і...

— Напевно те життя представлено занадто рожево, бо американці люблять усе „окей" і „файн" та не радо прислуховуються до критичних завваг про своє життя.

— Я б цього не твердив. В щоденному житті то вони завжди оптимісти: все в них „дуже добре", але вони радо друкують і критичні думки про себе, якщо тільки ці завваги оригінально схоплені та правдиві. Автор „Кардинала" не робив штучних і нежиттєвих героїв. Він не боявся порушувати і дразливих справ, що зв'язані з католицьким релігійним життям в Америці. Були навіть натяки, що його головний герой, о. Степан, — це нібито одна з найвизначніших постатей сьогоднішньої католицької Америки.

— Автор може собі брати за модель живих людей, або може видумувати собі героїв, яких не бачив в дійсному житті. Як воно в цьому творі?

— Робінсон згадує про це в авторській передмові. Він твердить, що не буде, за прикладом інших авторів, заперечувати подібности свого головного героя до живих людей. Він каже, що не має претенсії на те, що Степан Фермойл — це чистий продукт його творчої уяви. „Воно буде вірніше сказати, що головний герой — це суміш усіх тих священиків, яких я знав, а головним чином тих духовників, що залишили містичні відбитки своїх священних урядів в часі мого юнацтва."

— Коротко, скажи мені, чи „Кардинал" — це реалістичний твір?

— Коли кажемо слово „реалістичний" — то аж напрошується зараз же згадати і прикметник „матеріялістичний". Та маєш знати, що автор „Кардинала" на окремій сторінці перед початком твору взяв за мотто запит і відповідь з „Християнського Катехизму":

З.: „Нащо Господь сотворив тебе?"

В.: „Бог сотворив мене, щоб я Його пізнав, Його любив, і служив Йому в цьому світі, і щоб був щасливий разом з Ним вічно в другому світі".

— Не знаю, чи багато наших письменників так маніфестаційно виявляли б свою віру?

— В передмові автор окремо заявляє, що він „завжди був і є тепер римо-католиком'.

— Напевно католики з захватом прийняли цей твір.

— Не міг я дістати публічних заяв у цій справі. Читав тільки одну рецензію в світському часописі. Але чув, що священичі круги неконче вдоволені „Кардиналом". Міркую, що причина цього не в якихось догматичних єрисях, а радше в тому, що автор заторкував і такі справи, про які нерадо говориться, бо деякі люди могли б використовувати їх в боротьбі проти релігії. Бо священики — це також люди!..

(Закінчення на стор. 5-ій)

ВЕЛИКОДНІЙ СПОГАД

З Петром Васильовичем я познайомився ближче припадково. Було це ще тоді, коли Петро Васильович завідував відділом пропаганди при районовому комітеті партії.

Одного разу приїхав він до нашого колгоспу саме у Великодню суботу з доповідю на тему: „Великдень — опора буржуазії, вдаримо по Великодню!" А треба вам знати, що наше село в цей день було в повному розпалі підготовки гідно зустрічати „опору буржуазії". Жінки саме смажили, випікали, виварювали різні страви, писали писанки, — прибирали хати... А щодо моєї Насті, то вона від цієї справи була вже справжньою стахановкою. Щиро вам признаюся, що моя жінка в колгоспі ніколи не виконувала своєї норми, але коли надходило якесь свято — чи то Великдень, чи Різдво, то вона не тільки виконувала свої обов'язки, але й перевиконувала їх. Не раз перед святами і мені діставалося від неї.

Цього разу їй забагнулося печеного поросяти. — „Ти, Іване, — каже до мене моя жінка, — вистарався б якесь поросятко на наші свята. Стидався би, ти ж як-не-як, а завідуєш колгоспною фармою".— Ну, знаєте, з моєю жіночкою сперечатися — всерівно що з Громиком пакта мирового підписувати. — Не помогли мої жадні аргументи — вистарався я для неї то поросятко.

А моя Настя аж землі під ногами не чує. Впекла то поросятко — тай на стіл його, а довкола писаночки різні: синенькі, червоненькі, жовтенькі... А на покуті поставила дві великі Паски з біленькими поцукрованими написами „Х. В." і „В. В.", а поруч них — літрівочка „запіканки" з етикеткою запорізького козака. Як подививсь я на то все, то аж на душі в мене якось повеселішало, згадав своє дитинство... Навіть і думати перестав про те, вже впечене, поросятко, по якому параграфу списати його в „розход".

Сиджу ото я так зачарований, аж раптом розчиняються двері і на порозі появляється Петро Васильович з течкою. Як глянув я на нього, то аж захолов весь зі страху. Так, як би хто рефрижерейтор в мене влучив. Слова не можу вимовити. А Петро Васильович підходить до мене, кладе свою руку на моє рам'я тай каже: „Ви, товаришу заведующий, не безпокойтеся, совєцька власть не карає, вона только перевоспітує".

Ну, думаю я собі, за таку провину пахне мені „перевоспітаніє" в Сибіру або Казахстані.

„Ви, — каже до мене далі Петро Васильович, — у вас довірена лічность, а от празника по настоящому, по совєцькі організувать не вмієте. Що то у вас, наприклад, там довкола поросьонка?" — питає він мене.

„Писанки"... — ледве простогнав я.

„Жадних писанок. Ето крашанки. Негайно їх всіх перефарбувати на червоно", — розпорядився Петро Васильович. „Або ось це порося, воно у вас аж ніяк не совєцьке. Рило, можна сказать, радянське, — червоне, — добре випечене, а от зад — буржуазний, блідий."

Заходився я з Настею все то перефарбувати, перепікати, а Петро Васильович сидить за столом та тільки інструкції роздає — що та як має виглядати, щоб на радянське було подібне.

За якої півгодини на столі все було червоне: порося від рила аж по самий хвіст — совєцьке, червоне, в рилі хрін теж пофарбований на червоно. А на пляшці з запорожцем було наклеєно нову етикетку — „московская пшенічная". Щоправда було трохи мороки з тим запорожцем, бо московська етикетка ніяк його не могла закрити. Закриєш ноги запорожця, то голову видно, а закриєш голову — ноги вилазять. Але Петро Васильович не даром завідував відділом пропаганди — олівцем замалював ті чоботи на червоно, а під ними зобразив чорну фашистську гідру зі свастикою.

Коли ми з тим всім вподалися, а в мене трохи проминув страх, я запитав Петра Васильовича, як нам бути з „Х. В." і „В. В." адже це означає „Христос Воскрес" і „Воістину Воскрес". Петро Васильович трохи замислився і по короткій надумі вирішив ці написи на Пасці лишити без зміни.

„Якщо до Вас, — каже він, — прийде п'яниця, то поясніть йому, що ці написи означають: „Х. В." — „Хочете Випити?", а „В. В." — Випийте, Випийте!" Коли ж до вас припадково впаде якась влада, то для них ці написи мають значати: „Х. В." — „Хвала Віссаріоновичу", а „В. В." — „Великий вождь".

Заночувавши в мене, Петро Васильович на другий день від'їхав до району. Його течка була вщерть наповнена різнокольоровими писанками, шинкою, запіканкою з запорожцем і всім тим, з чим Петро Васильович боровся і як міг поборював.

К. Кузь.

Родині, Приятелям і Знайомим передаємо святочний привіт
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Д-р Осип і Лідія ОРИШКЕВИЧІ
102 Albemarle Rd., Brooklyn, N. Y.

Всім Друзям, Приятелям і Знайомим, як рівнож Урядникам і Членам від. 221 УНС. і всім Союзовцям
— засилаю —
щире традиційне українське
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Ф. Т. ВАСИЛЬОВСЬКИЙ
предсідник від. 221 УНС.

З нагоди Христового Воскресення усім Рідним, Кревним, Друзям, і Знайомим засилаємо якнайсердечніші поздоровлення та побажання якнайскоршого повороту до Воскреслої із тьми неволі, до нашої неньки України.
ХРИСТОС ВОСКРЕС! —
ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!
Богдан Алексaндер і Зоя з Білецьких СМІШКЕВИЧІ.

Всім б. Співмешканцям б. таборів Корнберг, Ляйпгайм та всім Приятелям з-поза таборів бажаємо
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
Світлого Воскресення Христового.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Вол. ГОЛОВАТИЙ з Родиною
2445 Windfield Way N.E.
Canton 5, Ohio, U.S.A.

З нагоди Воскресення Христового
— засилаємо —
нашій Рідні, Кревним і всім Знайомим на рідній Україні і в цілому світі
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
РОМАН ЩЕСНЮК з Родиною

Бажаю Веселих Великодних Свят усім Кревним і Знайомим, і рівнож усім передплатникам „Свободи"
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ПЕТРО КОСТЮК
з села Губина, пов. Луцк, Волинь.
PETRO KOSTIUK
103 Washington St., Fall River, Mass.

Дорогій Родині, всім Вельмишановним Знайомим і Друзям складаємо з нагоди празника Христового Воскресення щиросердечні побажання всего добра, а надієве віри у воскресення Правди.
ДАРІЯ, ДАМ'ЯН і АНДРІЙКО ГОРНЯТКЕВИЧІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
МИРОН, АННА ЛИТВИН І СИНИ
НЮАРК, Н. ДЖ.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

11 квітня 1901 р.

ЯК ОБХОДИЛИ ВЕЛИКОДНІ СВЯТА УКРАЇНСЬКІ ДІВЧАТА В НЮ ЙОРКУ?

Вже три тижні наперед лагодяться наші дівчата до Великодня. Насамперед ідуть по крамницях і вибирають собі різного гатунку матерію на одяг, з якою потім ідуть до швачки, котра вміє найкраще шити до їх уподоби. Заки кожна постарається за таку одіж і похвалиться одна перед одною, минає багато часу і приходить останній тиждень. В тім самім часі ідуть майже всі до церкви в Джерзі Сіті, де відбувають сповідь. Упоравшись зі всім, починають поратися коло паски.

Вибирають з-поміж себе найрозумнішу дівчину, а коли мешкають разом у господаря, то вибирають господиню, котрій кожна з них дає гроші на паску і на інші речі, потрібні на свята. Така найрозумніша дівчина, або господиня, іде до крамниці і закуповує всі потрібні на свята речі для кожної дівчини окремо.

Накупивши всього доволі, зачинає пекти паски і пасчата і приготовляти все інше, як солонину, шинку і т. п. Інші дівчата, прийшовши з роботи, забираються до писанок, малюють і красять яйця. Кожна з них малює до вподоби, пригадуючи собі при тім з красок, якими малюють, котрий хлопець кращий: червоний, чорнявий, білий і т. п. Приготовивши все, і склавши на стіл, чекають в означений день на священика, що приходить з дяком паску святити і бажає їм Веселих Свят.

Діждавшися так нетерпеливо Великодної Неділі, засідають усі разом рано до стола і, помолившися, починають їсти свячене по порядку за красвим звичаєм. Попоївши до сита, убираються і йдуть до церкви: Одні до Джерзі Сіті, другі до Бруклина, треті до Йонкерсу, залежно від того, котра з них має ще родину або знайомих (у Ню Йорку нашої церкви нема). По Богослужінню йдуть на свячене яйце до знайомих чи до родини.

Цілком інакше виглядає другий день свят: Приходять хлопці на відвідини до дівчат і, побажавши їм здоров'я і щастя, набирають до шклянок води і обливають їх, а неодній дівчині добре наллють води за шию, сміючись при цім до розпуку. Але дістануть хлопці і своє, бо третього дня змовляються дівчата на них і де тільки можуть, обливають їх водою аж до сорочки. А перебувши так щасливо і весело свята, забираються знову до щоденної праці.

Сем. Ядловський

Всім Покупцям, Кревним і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ — ХРИСТОС ВОСКРЕС!
— бажає —
ФІРМА: MEAT MARKET,
J. Lukiw & T. Bortnyk
280 Fifteenth Ave., Newark, N. J.

ПРОВІД УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ
— складає —
з нагоди Христового Воскресення
всім Змагунам, Спортовцям, Симпатикам та Братнім Спортовим Товариствам
— побажання —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ

З нагоди Світлого Празника Воскресення Христового
— бажаємо —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
нашим Знайомим, Приятелям і нашим Костумерам-Гостям, що відвідують нашу Гостинницю.
BAR & RESTAURANT
97 St. Mark's Place New York, N. Y.
M. HRYCKOWIAN & M. SUSKI, Props.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
— бажає усім —
В. КУЧКУДА
ВЛАСНИК
CORRECT LAUNDRY
30 CRYSTAL STREET, N. ARLINGTON, N. J.

HUTZUL EASTER EGG

ЩАСТЯ, ЗДОРОВЯ, ДОБРОБУТУ, ЛЮБОВИ, ДОВГОГО ЖИТТЯ
все це що представлено на цій писанці,
ПІДПРИЄМСТВО СУРМА
— бажає —
всім своїм покупцям, знайомим і всім українцям в цілому світі з нагоди
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО.
SURMA BOOK & MUSIC CO.
11 East 7th Street, New York 3, N. Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Степан Куропась

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

По десятьох роках перерви, виринає знову потреба відновити шікаговську хроніку. Така потреба все була, бо кожний часопис і його читачі хочуть мати добрий перегляд дій в ріжних українських осередках. Однак в наслідок війни, гарячої й холодної, з різних причин (також й тому, що серед зброї мовчать музи!) — наші часописи подавали лише принагідні дописі, які не давали повного образу, не відзеркалювали дійсного українського і американського життя на місцях. Було в деяких громадах і так, що не було кому й не було про що писати.

Та настали кращі часи. Осередки нашого скупчення, будь вони великі чи малі, дістали великий запас інтелектуальних сил, які можуть піднести духовий рівень своїх громад й розбудити в них життя, про яке варто написати.

Концерт в честь Тараса Шевченка — відбувся у нас в неділю дня 1. квітня. Вісім точок програми, добре уложеної і відповідної до того роду торжества, не знайшли, на жаль, добрих виконавців. Як би не хор — „Сурма", що своїм виступом, а зокрема „Садком Вишневим", врятував ситуацію, учасники, а було їх 883 нових а 28 старих, були б пішли до дому як з якої панахиди. Святочний реферат: „Шевченко будівничий нової України" — прекрасно своїм змістом дібраний, був виголошений так тихо, що ледви ті, що сиділи в кількох передних рядах, могли його чути. Ми привикли тут не до університетських доповідей, читаних з поспіхом з рукопису, а радше до палких промов з пам'яти, які поривають душу й тіло і витискають сльози. Воно й мусіло бути! Інакше давно вже був би слід пропав по українській спільноті в Америці. Лише раз у рік святкували ми в Америці пам'ять Шевченка, лише раз у рік Листопадове Свято й те саме робимо й тепер. До того роду імпрез треба піднайти найкращі сили й точки. Теж не треба пхати на сцену хоч і добрих, але непідготованих людей. Бо як так піде дальше, то як старі перестали ходити на наші національні свята, перестануть згодом ходити й нові. — Концерт Т. Шевченка має нам давати духовий корм до дальшого життя, додати нових сил й розгону до дальшої праці для визволення України, землі наших батьків.

Розкол Росії нелегкий, — заповів у своїй доповіді відомий американський журналіст Голмс Александер. Перед добірною публикою студентів різних університетів в Шікаґо, що інтересуються справами закордонної політики Злучених Держав, сказав він дослівно таке:

„До департаменту стейту Злучених Держав приходять з різних сторін менше або більше визначні люди з різними плянами розколу Росії. Їх нераз дивує, що департамент стейту чемно їх приймає й ще чемніше прощає, але недуже інтересується їхніми документами, що вони їх витягають зі своїх „дріфкейс", доказуючи, що Росія складається з великого числа „республік" і меншостей, готових до революції. Вони дивуються, що Америка не хапається за засаду „діли й пануй".

Лектор ствердив, що того роду відвідувачі повинні знати, що департамент стейту про те все, що вони говорять й що мають в своїх торбах, добре знає, ба навіть знає більше. Засади, „діли й пануй" — департамент стейту донині не прийняв, а якби навіть прийняв її за свою, то не може її тепер здійснювати, а хіба щойно в часі війни, але Америка змагає до миру, а не до війни. Америка витрачує тисячі годин праці на студії російських меншостей. Зібрані в цей спосіб відомости кладе покищо до шафи, або на полицю, бо треба докладно провірити, чи ті всі поголоски й голоси, що передістаються через залізну куртину про повстання, підземні армії, невдоволення серед народів, не є тим самим, чим є невдоволення діксікратів в південних стейтах, чо „революція" республіканців в стейті Кензас. З цього виходить, як багато лишається нам ще до роботи в Америці.

Мужеський хор „Сурма" переходить тепер реорганізацію. Хор недавно дав власний концерт й зараз по концерті уступив дириґент хору проф. Мирон Федорів, який хоче посвятитися дальшим студіям. Хор обняв п. О. Плешкевич, відомий організатор і дириґент хорів в краю й Німеччині. Всі маємо свої клопоти, має їх і хор. Добрі голоси відпадають, бо йдуть до війська, а нових не прибуває. Кажуть, що Филаделфія забрала всі наші співучі старокраєві сили, а дещо віддала Дітройтові. Хор радо прийме нові сили. Хористи кажуть, що можна добре послужити Україні теж і піснею...

Український Народній Театр (велика назва!..) має в Шікаґо скромні зав'язки. Не було в нас впродовж останніх 10 літ вистав, нема Гриця, Ревізора, Степового Гостя, не знають навіть — Про що Тирса шелестіла. А це все підготовляється. Найважніше — театр має уже приміщення, має де відбувати проби, бо ігумен ЧСВВ. о. Д-р Гавліч, дав безплатне приміщення. Отже має — Ню Йорк свого Гірняка, має Филаделфія свого Блавацького, а тепер викреше щось з себе й Шікаґо. — І тут виринe якась велика постать, щоб і ми могли хоч скромно дорівнювати нашим театральним велитням на Сході Америки.

П'ять українських Радіо-Авдицій діє тепер в Шікаґо і по старшині вони представляються так: Найстарша з найбільшою силою ват - годин п. Івана Музики, що суботи, отців Василіян, що суботи, о. Мицика з православної парафії, що суботи, о. Кирстюка, незалежна година, що середи і Нова Українська Година, зорганізована і ведена новоприбулими, що суботи. Проводять цею пів-годиною пані Рома Дзюбинська і д-р Степан Самбірський. Отже маємо одну радіо-передачу в середу, а чотири в суботу. Але Шікаґо має досить сил, щоб завести щоденні українські авдиції. Але досі одинокий Дітройт спромігся на того роду „люксус" завдяки трудам п. Миколи Шустакевича.

Пластовий Попис наших наймолодших відбувся у нас заходом Жіночого Коша, Пластової Станиці і Організації Української Молоді. Були співи, танки, оповідання, ватра, спомини. Найкращою картиною був танець Мавок й Танець Очайдушків. Останній виконали маленькі (4-6 літні) дівчата-жовтоюбенята в масках по всім правилам казкової сцени в карпатських лісах.

Організацію попису перевела незрівняна пані Рома Дзюбинська, кошова. Помагали їй пані Стефанія Барановська і Міка Дачишин, що оформила однострої, маски й сценічну декорацію. Того роду імпрези лишають незатерті спомини в наших наймолодших, а рівночасно дають вдоволля родичам, та радість глядачам, що в нас так як і в людей!

День Українського Народного Союзу — відбудеться цього року в день 15. липня в городі св. о. Николая. До того часу повстане на городі новий павільон зі всіма потрібними до пікнікових імпрез прибудівками. Як відомо, старий павільон згорів пізньою осінню й отці Василіяни переводять тепер збірку на будову нових будинків на городі, будова яких вже зачалася. День Українського Народного Союзу притягає що року великі маси народу.

Тамара Ткачук — молода 18-літня надійна дівчина своїх батьків — загинула в автомобілевій катастрофі з початком цього місяця. До Америки прибула разом з родичами тому 2 роки. Прибита горем родина звернулася до дописувача в справі допомоги у сфінансуванні похоронів. Пишу тих кілька рядків на це, щоби пригадати всім новоприбулим, що справу обезпечення неможна відкладати, бо від „наглої і несподіваної" треба боронитися. — Відкладала цю справу й родина Ткачуків, до яких я звертався, відкладала з браку часу, гроша і т. п. У висліді не було навіть защо похоронити бідної дівчини, що приїхала до Америки по смерть. Тому пам'ятайте про У. Н. Союз у своїм власнім інтересі!

Український Музичний Фестиваль — що його вже третій раз урядже „Український Арт Клюб" набрав вже у нас права громадянства. Відбувся він й цього року в суботу дня 14. квітня.

Гарно зладжена програма і переведення бездоганні. Всі учасники програми, знані нашій громаді з нагоди виступів на різних імпрезах. Тому й „фестиваль", коли він хоче фактично задержати назву фестивалю, а не бути лише повторенням того всього, що шікаґовська громада цілий рік бачила і чула, мусить на другий рік постаратися про „щось нового". Кінець кінців, мусить хтось подбати про виміну наших артистичних сил серед наших громад. Інакше фестиваль, як не заведе нового, знидіє так, як і Свят-Вечер, який Арт Клюб урядив. Згине з браку притягаючої сили, а не тому, що дотеперішні виконавці недобрі. Навпаки, вони дуже добрі і їм треба бути й по інших громадах.

● **Бюджет міста Ню Йорку** обіймає видатки на найближчий адміністраційний рік у висоті 1,336,400,575 долярів. Є це найвищий бюджет в історії міста. Оціночна рада вже його одобрила.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

КОЛГОСПНИЙ УНІВЕРМАГ

Колгосп ім. Будьонного, Березівського району, за кошт 100 тис. карб. побудував колгоспний універмаг. До магазину спроваджено різних товарів на 350 тис. карб. За совєтськими повідомленнями, тільки протягом одного дня розкуплено товарів на 50 тис. карб., а в тому жінка голови колгоспу Тимофеєва купила на 1500 карб. — вовняну сукню і білизну. Рахунок ясний: якщо до магазину прибуло ще яких 30 жінок голів колгоспу, то й взяли разом на 50 тис. карб....

„ОПІКА НАД ТРУДЯЩИМИ"

У всіх областях УССР відбуваються останні приготування до весняних польових робіт, які на півдні вже й розпочалися. В миколаївській області для колгоспників, серед іншого, наготовлено 3 тис. колгоспних аптечок, які розділюють по тракторних бриґадах та колгоспних ланках.

НА ЗЛОБУ ДНЯ

ПРОЄКТИ

(Фейлетон)

Я серйозно затрівожився. Ба, мало сказати затрівожився. Отетерів! „Свобода" написала: Два наші політичні центри зговорюються. От-от ще кілька днів і появиться спільний комунікат!

Неймовірне! Не повірю! Але ж тут „Свобода", стара, шануюча себе добродійка, вона качок не пускає.

Прочитав я статтю ще раз — вхопило за серце, прочитав втретє — та вже й розмріявся... Ну, чому б і нам, українцям, теж не прийти до голови по розум? От замісто поборювати себе, станемо давнім ладом козацьким зімкненим табором та відбиватимемо навалу воріженьків, що їм уже й ліку нема, коли б тільки еміґраційних полічити.

Та це ж буде справжня революція! — вхопився я за голову. — Все наше політичне й громадське життя перебудувати доведеться. То поставало все за принципом „два з одного", а тут треба буде „один з двох, один з двох". Дві паралельні партії в одну! Дві тотожні характером установи в одну! Дві каси в одну! Дві... Ой, полетить усе, полетить шкереберть. Самих отих буквосполук скільки россиплеться з еміґраційного жарґону в роді ОЗОБД, УДО, УДУДО, та ЛУП, ТУП, СУП, ГУП, що причин і кореня їх постання навіть такі блискучі мовознавці та творці теорій про м'які голосні, як проф. Ковалів, не дошукаються.

А скільки вивісок зняти треба буде, а скільки домівок партійних, оплачуваних надармо народнім грошем, закрити!

Стоп! Тут же і УНР і УГВР операції піддати доведеться. Ясно. У назві хоча б. Я певен, буде: УГНР! Арґументую: Чотири букви замісто трьох, Г — явні поступки УНР в користь УГВР. Заціліли три основні букви — явні і великодушні поступки УГВР в користь УНР. І матимем Українську Головну Національну Раду.

А як уже її матимем, ох, що ж то буде, що то буде! УГВР одітхне по пропагандивних трудах, і коштовних об'їздів уже не влаштовуватиме. І не ставатиме вона сердега, щоразу на прилюдному збіговищі, не відчинятиме своєї еміґраційної торби з полинялими документами, не розкриватиме дискретно своїх конспіративних шат, щоб еміґраційні донжуани обмацували її, общупували, ще вище їх підгортаючи безцеремонно у підозрі, що під ними і тіла ніякого немає, тільки голова одна. І не показуватиме невірним Томам фото чужих ран, щоб впали перед нею навколішки, кажучи: Ти направду єси УГВРа!

Стане тихо-тихо. Діятимем нарешті, навчившись від ворогів, тихою сапою. А про зриви й повстання українського народу за свою державу читатимем тільки в „Новому Русскому Слові" та „Ню Йорк Таймсі".

А УНР! І уявити важко, що то буде. Найперше чудо: Наша історія посунеться нараз з магічної точки 1920 на 1951. У касі визвольного фонду виросте сума, якої позаздрив би й УКК. Відпаде потреба творити власну УГВР, що є справою досить марудною і вимагало б інтервенції запорізьких характерників та інших чародіїв. Ресорт пропаганди переключиться з внутрішнього боєвого фронту на зовнішний. І реформи, реформи... От хоч би з друкованим словом. Здається усю свою силу та гроші еміґрація на задрукування газетного паперу зуживає. А то зредукувати до мінімум. Щоб читач, коли зайде до книгаря Сурмача, не перебігав по десятках газетних назв, як та вівця по голій луці, поміж будяками, кропивою й хоптою зеленої травички шукаючи. А пресові фонди в один. Та прим. книжечки для дітей, журналики, щоб про свою батьківщину знали. Та книги солідні чужими мовами про нашу боротьбу, про наші жертви. Правда, декілька редакторів втратить посаду, але не беріть цього трагічно. Користь подвійна. Жертвенно зложений гріш на путнє діло піде, і редактор нарешті англійську мову вивчати почне, таки практично, на якомусь клінерському джабі, бо за редакторством часу не ставало.

Стрівайте. А хоча б проєкт створення культурної фундації для підтримки творчости українських мистців, письменників.

Стрівайте, а відкриття українського інформаційного бюра!

Стрівайте, а...

— — — — — — —

Я писав, писав. Тиждень, два, списував проєкти, щоб вручити їх негайно моїй омріяній УГНР. Може пригодиться. І ждав комунікату.

Дождався. Читаю: „Доцільна організація і акція українських революційних сил на терені Батьківщини вимагає єдиного керівного осередку. Одним з революційних осередків є УГВР..."

Читаю: „УНР... еміґраційний осередок української політики..." От і договорились! От і визначили собі місце. От і посилай їм проєкти! Пошлю хіба „Свободі" та ще додам спасибі, що, нехотя, дала змогу хоч помріяти на тему консолідації української політики.

Клим Булька

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ВІСТІ З УКРАЇНИ

„ПІСНІ І ПЛЯСКИ"

В половині березня рада міністрів СССР оголосила указ „Про присудження сталінських премій за видатні праці в галузі науки, винахідництва, літератури, мистецтва за 1950 р.'"

Сталінські премії щедріше посипалися за заслуги в літературі та мистецтві. Серед них письменники і поети О. Корнійчук, А. Малишко, П. Воронько, В. Собко, М. Стельмах, композитори Ю. Мейтус, Г. Жуковський, В. Гомоляка, А. Кос-Анатольський, художники А. Петрецький, С. Григорієв, Т. Яблонська, А. Резніченка, М. Корольова, скульптори М. Вронський, О. Олійник, архітектори А. Добровольський, В. Гопкало, А. Косенко, театральні артисти Г. Юра, Ю. Шумський, Н. Ужвій, В. Добровольський, О. Кусенко, П. Нятко, І. Корбинський, З. Хрупалова, А. Заднепровський, М. Ільченко, В. Овчаренко та А. Верменко.

Це і всі нагороджені. Зіставлення нагороджень в УССР за науку і винаходи та за мистецтво дуже некорисне для наукової групи, хоч у ній у всесоюзному маштабі втричі більше нагороджених. І тут, на нашу думку, захована політична лінія совєтського режиму: наука і винаходи — „старшому брату" російському народові, хай він будує державу, а „молодшому братові" співучому малоросові — пісні і пляски.

НОВІ МУЗИЧНІ ТВОРИ

Прикарпатський ансамбль пісні і танку Дрогобицької обласної філярмонії збагатив свій репертуар новими гуцульськими піснями і танцями. Як зразок, коломийка: „У колгоспі є що їсти, є також що пити, голосуймо за Сталіна — будем добре жити..."

РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ УКРАЇНИ

(Закінчення зі сторони 1-шої)

дів, прохається Президента Злучених Держав:

1. Не входити в жадні дальші договори і зв'язки з теперішнім совєтським режимом, що були б скеровані будь-яким шляхом на вдержання, стабілізацію або дальше поширення його влади над поневоленими народами Совєтського Союзу.

2. Встановити нову і сильнішу закордонну політику, яка, між іншим, стверджувала б есенційне зло комуністичного режиму, скерованого на знищення Злучених Держав і вільного світу, та узгляднювала імперіялістичний характер згаданого режиму в його поневоленні понад 80 мільйонів не-російських народів, що заселюють широкі окраїнні простори Совєтського Союзу від Балтійського до Чорного моря та до Пацифіку на Далекому Сході.

3. Використати методи, щоби наші представники в Об'єднаних Націях закликали цю організацію допомогти українцям, білорусам та іншим народам в Совєтськім Союзі, які противляться служити за гарматнє м'ясо в імперіялістичних авантюрах Кремля, досягнути визволення з їх теперішнього поневолення та добитись зміни їхніх теперішніх репрезентацій в Об'єднаних Націях на правдиві їхні представництва, що працювали б для скріплення а не для підривання зусиль всіх народів світу для першого в історії людства встановлення справжньої основи під тривкий мир і безтурботне перманентне співіснування народів.

4. Провірити методи, якими американський нарід через свій уряд та приватними шляхами при допомозі уряду і в інший спосіб міг би дати матеріяльну допомогу і моральну піддержку активним борцям, які тепер змагаються за визволення українського, білоруського, грузинського, литовського, лотишського, естонського та інших поневолених народів в Совєтському Союзі, як теж народів в країнах опанованих комуністами".

Ця резолюція, приготована і внесена конґресменом Крестеном з ініціятиви і при активній співпраці УККомітету, зокрема його голови проф. Лева Добрянського, увійде в американську історію як ще один світлий документ великої політичної мудрости, в які ця історія так багата.

● **Виставка праць** Об'єднання Українських Мистців Ню Йорку й околиці буде відкрита в полудневих годинах теж упродовж Великодніх свят. Таке повідомляють з Л. М. Клюбу при 149 2-га евеню, у приміщенні якого відбувається виставка.

● **Канадійський міністер** закордонних справ, Лестер Б. Пірсон, заявив у палаті громад в парляменті в Оттаві, що може прийти до бомбардування комуністичних баз в Манджурії, якщо зайде потреба. — Наказ на це має прийти від О. Н. витдійфьюСима яплм

● **Ген. Двайт Айзенгавер**, аліянтський головний командант в Европі, що в останньому відбув інспекційну поїздку до Італії та під час участи в маневрах італійських військ був іменований „почесним капралем" італійських гірських саперів, звернувся до італійських військових командантів зі закликом, — щоб вони продовжували і скріплювали свою підготовку до оборони вільного світу разом зі Злученими Державами та Західною Европою.

НАЙБІЛЬШ ЧИТАНА КНИЖКА

(Закінчення зі стор. 4-ої)

— Може це й причина великого успіху *„Кардинала"*, бо широкий загал любить читати про те, що люди не завжди подібні до янголів.

— Може воно й так, але воно не було напевно в авторовому задумі. Він старався всебічно малювати свого героя, не забуваючи і про його слабі сторінки і тому просить читачів, щоб судили Степана Фермойла не на основі окремих його вчинків, тільки згідно з працею всього його життя.

— Цікавий я знати, як автор виминув таку небезпечну Харібду американського релігійного життя, як відношення католицизму до інших віровизнань, яких так багато на тутешньому терені і що впадає в очі, головним чином, новоприбулим до цієї країни.

Отець Фермойл мусів порушувати і цю справу. Ще як сотрудник виясновав її учням парохіяльної школи і запитався тринадцятлітних хлопців, чи, на їхню думку, не-католики зможуть бути в небі. Наймудріший учень відповів, що ні, а всі інші хлопці підтримали його думку. Тоді молодий священик вияснив дітям становище католицької церкви. Але після лекції релігії чув, як один учень казав до своїх товаришів:

„І чи варта заховувати сувору католицьку релігію, коли і такий твердолобий... (тут назвав одне віровизнання) — може бути також у небі".

— Не треба дивуватися дітям, таж недавно професори високої католицької школи, чи не в Бостоні, так само думали і за те були звільнені з своїх становищ, а їхнє звільнення потвердив Рим...

— Бачу, що герой „Кардинала" не осолоджував собі життя, обминаючи труднощі.

— Ні, він сміливо боронить своїх переконань, що покриваються з вченням католицької релігії. Робить він це тоді, коли публічно виступає проти т. зв. контролі народжень і тоді, коли рішається на певну смерть рідної сестри, що не дістала дозволу родини вийти заміж за жида та зійшла на манівці і дійшла до такого стану, що стояла перед дилемою вибірати: своє життя, або своєї нешлюбної дитини.

— Бачу, що в цьому творі багато сензаційних моментів.

— О, це ніщо! Як би ти знав історію єпископського перстеня, що допомагає авторові розплутувати фабулу твору, то аж ахнув би зі здивовання. — Капітан італійського корабля дарує перстень молодому священикові. Перстень попадає в застав, бо сотрудник мусить лікувати свого хворого пароха, колишнього приятеля бостонського кардинала.

На благодійному базарі його купив кардинал, який при помочі поліції довідується, хто заставив такий дорогоцінний перстень з брилянтами. Бідний сотрудник Фермойл мусить особисто вияснювати історію... Та після довших перипетій — перстень вертається до давнього власника, але вже єпископа, Фермойла.

— Вже не жалував би грошей, але направду немаю часу, отих кільканадцять годин, щоб прочитати „Кардинала": Чи не могли б наші часописи коротко реферувати про цікавіші твори американської літератури? Та ж живемо в Америці і не знаємо, що кругом нас діється в царстві духа. Одним словом, крім нашого ґета на „давтавні" — ще й духове ґето, яке ми самі могли б легко проломити.

— Про те вже писалося в „Свободі". Там казали, що зачинаємо інформувати американців про нас, але малощо робимо, щоб український нарід тут, а пізніше і на рідних землях, інформувати про Америку. Те легко можна б зробити, але знову справа часу, або грошей, бо хто, і коли, мав би це робити. Наші інтелектуальні сили зайняті працею, що дуже далека від праці духа.

— Ну, то що ж нам робити? Чи спускатися на дно?

— Покищо єдина рада залишається нам: Віра, що воскресне Правда на світі, яку топчуть тепер на наших рідних землях, що Воскреситель Христос знову запанує там, — звідки Його і нас вигнали люті вороги. Щоб закінчити нашу розмову про твір Робінсона, наведу кілька думок Кардинала Фермойла. — Ледяні гори грозять кораблеві, кардинал думає про майбутнє людства — це було в 1939 році, коли зачинається буревій другої світової війни.

„В недалекій майбутності люди знову піднесуть вгору хрест і підуть вперед здобувати тільки під цим знаком. Але раніше вони піднесуть інші справи — національні прапори, жахливу зброю, фальшиві символи і богохульні слова..."

„Але віра впевняла його, що одного дня всі нації піднесуть свої серця і голоси в однорідній єдности"...

— Це правда, що нам залишається тільки віра і ми нею живемо, бо як світ має далі існувати, то в ньому Правда мусить перемогти. А наш нарід протягом своєї історії бореться за те, щоб Правда запанувала і на нашій рідній землі. Ти вже втікаєш, але скажи ще мені, чи „Кардинал" належить до справжньої літератури, бо сотки тисяч прочитаних приміриників не мусять бути свідоцтвом літературної вартости твору, вони можуть свідчити тільки про моду, або сензацію...

— В цьому випадку міркую, що Робінсонів твір — це література високої якости. Чув я, що його перекладають на німецьку мову і задумують фільмувати. „Кардинал" увійде до тривкого скарбу американської літератури, бо він дійсна література, хоч цікаво написаний. — Автор уміє порушувати життєві проблеми, без окремого філософування, без окремих наукових розвідок, як це деколи люблять робити наші прозаїки. І філософія і література мають те саме завдання: пізнати життя. Та філософія звертається тільки до розуму, а література, малюючи людське життя, — промовляє ще й до почувань та до уяви людини...

— Та я таки мушу відійти, бо мушу раненько вставати до праці. — Може, колись, більше побалакаємо на цю тему. Пригадуєш собі думку кардинала Фермойла про те, що Христова Правда таки переможе. Пізніше він пригадує собі Христову „Проповідь на горі":

„Блаженні засмучені, бо вони втішаться."

„Блаженні голодні та спрагнені Правди, бо вони нагодовані будуть".

Вірмо в оті Христові слова, проголошені перед 1918 роками. Вірмо, але діймо в тому напрямі, щоб вони якнайскоріше здійснилися. Бо кардинал Фермойл також думав про Церкву Воюючу, про мільйонову армію християн, що мають дбати про здійснювання правд Христової науки на землі.

